

HISTORISCHE TIJDLIJN VAN 68 V. CHR. TOT 1998

OVER JODENDOM EN CHRISTENDOM

TIJDLIJN BIJ DE GESCHIEDENIS VAN Jodendom en christendom. (Uit een themanummer van Israël Aktueel 1999, een uitgave van Christenen voor Israël), gemaakt door Wim Kortenoeven en opnieuw uitgetypt en soms enigszins aangevuld door Gielah Tabak).
Met dank dus aan Wim, Gielah en Chr.v.Israel,
shalom, Ben Kok (joods-chr. pastor)

-63: De Romeinen veroveren Israël.

-4 : Geboorte van Yeshúa, zoon van Josef en Mirjam.

De Hebreeuwse namen van Yeshúa en Mirjam worden bij de totstandkoming van het Nieuwe Testament vergriekst (in Jezus en Maria... G.T.).

Herodes sterft.

Archelaus volgt hem op.

6: Archelaus afgezet en vervangen door Herodes Antipas.

8: De dominante Farizeese school van rabbijn Shammai geeft 18 edicten uit, die een fysieke scheiding tussen Joden en heidenen beogen en zodoende het Jodendom van heidense invloeden moeten vrijwaren.

De edicten worden algemeen aanvaard en worden later de basis voor de oppositie van de Joden en de Farizeeërs tegen de missie van Jezus en de apostelen.

26: Pontius Pilatus wordt gouverneur van Judea.

27: Begin van Jezus' optreden.

Prediking van een spirituele vernieuwing van het Jodendom met volledige inachtneming van de Torah.

29: Onthoofding van Jochanan ben Zachariah (Johannes de Doper) op bevel van Herodes Antipas.

30: De Romeinen martelen en vermoorden Jezus in Jeruzalem. Hij staat echter op en vaart naar de hemel, vanwaar Hij terug zal komen!

36: Pontius Pilatus laat een grote groep Samaritaanse burgers vermoorden.

Deze wandaad wordt reden voor zijn ontslag.

37: Keizer Tiberias sterft en wordt opgevolgd door Caligula, die zichzelf tot godheid verklaart.

39: Caligula verordent dat in de tempel een beeld van hem wordt opgericht.

Na een smeebede van koning Agrippa trekt Caligula de opdracht weer in.

Hij overlijdt in 41 en wordt opgevolgd door Claudius.

44: Paulus (rabbi Sha'oel) predikt in Antiochië, waar de term ' christen' in zwang komt.

49: Het concilie van Jeruzalem bespreekt de toetreding van heidenen tot de (nog steeds Joodse) sekte van de volgelingen van Jezus.

Zij behoeven niet te worden besneden.

Na botsingen tussen orthodoxe en christen-Joden laat Claudius alle Joden uit Rome verbannen.

54: Keizer Claudius wordt vergiftigd en opgevolgd door Nero.

64: Rome in brand gestoken.

Nero beschuldigt de christenen en begint hen te vervolgen.

65: Begin van de eerste Joodse opstand tegen Rome.

De christen-Joden ontvluchten Jeruzalem.

67: Romeinse legers onder Vespasianus veroveren Galilea en vervolgens de Joodse bergstad Gamla (Golan), waar ze een vreselijke slachting aanrichten.

Uit angst om in Romeinse handen te vallen plegen duizenden andere Joden zelfmoord door vanaf de stadsmuur in een ravijn te springen.

68: Nero pleegt zelfmoord.

Er volgt een snelle wisseling van de wacht via Galba, Vitellius, Otho en (in 69) generaal Vespasianus.

70: Jeruzalem veroverd door Titus (de zoon van Vespasianus).

Tempel en een groot deel van de stad worden vernietigd.

Slachting van de inwoners.

De Romeinen kappen honderdduizenden bomen en strooien zout in akkers om de Joden te straffen voor hun rebellie.

Tienduizenden worden gedeporteerd of in slavernij gevoerd.

73: De Romeinse veldtocht gaat zuidwaarts.

Eerst valt Herodion, vervolgens Qumran, waar de verdedigers hun religieuze boeken nog voor de aanvallers kunnen verstoppen.

(In 1947 worden deze Dode Zeerollen ontdekt).

Als laatste Joodse bolwerk valt Massada in handen van de Romeinen.

De verdedigers plegen zelfmoord.

79: De verwoester van Gamla, keizer Vespasianus, sterft en wordt opgevolgd door zijn zoon Titus, de verwoester van Jeruzalem.

81: Domitianus volgt Titus op als keizer.

Na een aanslag op zijn leven begint ook hij een christenvervolging.

90: De rabbijnen Jochanan ben Zakkai en Gamaliël II herstellen het Sanhedrin en verbannen de christen-Joden uit de synagoges.

91: Paus Clemens geeft de Joden de schuld van de christenvervolging.

117: De nieuwe Romeinse keizer Hadrianus verplettert nieuwe Joodse opstanden en verbiedt de besnijdenis en andere Joodse essentialia.

125: De eerste geregistreerde melding over christenen uit de heidenen, die hun gebed richtten tot Maria.

132: In 'èrèts jies'raeel begint de tweede Joodse opstand tegen Rome onder Shimon bar Kochba, door rabbijn Akiva 'Messias' genoemd. De christenen houden zich afzijdig.

135: Bij het door Rome bedwingen van de Joodse opstand vallen circa 600.000 Joodse doden. Talloze anderen worden gedeporteerd of in slavernij gevoerd en vele Joodse religieuze en politieke leiders, onder wie rabbi Akiva en zijn discipelen, geëxecuteerd.

Jeruzalem wordt geheel verwoest, in Romeinse stijl weer opgebouwd en 'Aelia Capitolina' genoemd.

Judea krijgt de naam 'Palaestina'.

De na de verwoesting van 70 deels herstelde tempel wordt gewijd aan Zeus.

De niet-Jood Marcus wordt bisschop van de christen-Joden in Jeruzalem.

Dit is een belangrijk precedent, want zijn 15 voorgangers waren allen Torah-getrouwe Joden.

138: Hadrianus sterft en zijn opvolger Antoninus Pius verlicht de anti-Joodse maatregelen.

175: De term ‘ Oude Testament’ voor het eerst gebruikt in Sardes.

185: Kerkvader Origenes verbiedt theologische studie op basis van Joodse bronnen.

200: Keizer Severus verbiedt toetreding tot het Jodendom.

Kerkvader Origenes formuleert de vervangingstheologie.

“ Wij mogen er wel vertrouwen in hebben dat de Joden niet naar hun eerdere situatie terugkeren, want zij hebben de meest verschrikkelijke van alle misdaden begaan, door een samenzwering te beginnen tegen de Redder van het menselijke ras.

Daarom moest de stad waar Jezus leed wel worden verwoest, moest de Joodse natie uit haar land worden verdreven en moest een ander volk door God worden geroepen voor de gezegende uitverkiezing”.

201: In Syrië wordt de eerste specifiek ‘ christelijke’ kerk gebouwd.

260: Eerste gedocumenteerde gebed van christenen tot de ‘ heiligen’ Petrus en Paulus.

306: De Synode van Elvira verbiedt christenen om met Joden te eten, te leven of hen te huwen.

311: Keizer Galerius maakt een eind aan de christenvervolgingen.

312: In navolging van zijn moeder Helena bekeert de nieuwe Romeinse keizer Constantijn zich tot het christendom.

Hij blijft in werkelijkheid echter tot zijn dood een aanhanger van het veelgodendom.

313: Constantijn verleent de Romeinen godsdienstvrijheid en heft daarmee ook het (formele) verbod op het christendom op.

315: Constantijn geeft anti-Joodse edicten uit, waaronder een verbod op toetreding tot het Jodendom.

321: Constantijn roept de zondag uit tot de officiële (christelijke) rustdag.

324: Constantijn verplaatst de Romeinse hoofdstad naar Turkije, waar hij Constantinopel sticht (nu Istanboel).

325: Tijdens het Concilie van Nicea worden maatregelen genomen tegen de groeiende ketterij.

‘ Joodse’ bisschoppen worden voor het eerst niet uitgenodigd.

In Nicea wordt de gelijknamige geloofsbelijdenis opgesteld en worden belangrijke dogma’s vastgelegd.

Het belangrijkste Niceaanse dogma is dat van de Heilige Tweeëenheid (God en Jezus zijn Dezelfde).

Bisschoppen die dit niet aanvaardden worden verbannen.

Voorts wordt besloten Pasen in de tijd te scheiden van Pésach (...” Want het zou buiten elke maatstaf ongepast zijn als wij op het heiligste aller feesten de gewoonten van de Joden zouden volgen.

Laten we niets gemeen hebben met dat afschuwelijke volk...”).

333: Op last van Constantijn moeten christen-Joden op straffe des doods al hun banden met het Jodendom verbreken.

337: Het christendom wordt de voornaamste staatsreligie van het Romeinse Rijk.

Constantijn sterft en wordt opgevolgd door zijn drie zonen, van wie Constantius de hoofdrol speelt.

338: De christelijke kerk vervangt de Joodse kalender door de zonnkalender.

350: Voltooiing van de Codex Vaticanus, de eerste volledig christelijke Bijbel.

Keizer Constantius en zijn oma Helena beginnen met de bouw van kerken in het land van Israël.

Helena wordt befaamd omdat zij met haar intuïtie de historische locaties ‘ precies kan aanwijzen’.

351: Een Joodse opstand in Galilea tegen de Byzantijns-christelijke overheersing wordt met geweld de kop ingedrukt.

Belangrijke Joodse centra worden vernietigd.

362: De anti-christelijke West-Romeinse keizer Julianus probeert zich van Joodse steun te verzekeren en belooft dat de tempel zal worden herbouwd.

Joden beginnen de christenen uit Jeruzalem te verdrijven.

Julianus sterft echter in 363 en met hem de tempelplannen.

364: Het concilie van Laodicea voert de doodstraf in voor christenen, die de shabbat houden.

Mede hierdoor komt er een einde aan het ‘ Messias-belijdende Jodendom’.

Dat komt eerst in de 19^e eeuw weer op.

379: De nieuwe keizer Theodosius 1 herstelt de macht van de christelijke kerk in het rijk.

381: Het concilie van Constantinopel stelt het dogma in van de heilige Drie-eenheid, waarbij de derde component bestaat uit de Heilige Geest (zie ook 325).

387: Kerkvader Johannes Chrysostomus begint een felle haat- en geweldcampagne tegen de Joden en de ‘ judaïsanten’ (heidenen, die waren toegetreden tot de nog

‘ synagogale ’ kerk en die zich verzetten tegen de anti-Joodse houding van de latere, door heidenen gedomineerde kerk).

388: Opgehitst door hun bisschop steken christenen de synagoge van Callinicum (Mesopotamië) in brand .

Keizer Theodosius eist vervolgens van de bisschop dat die het gebouw laat herstellen en de daders straft.

In een bezwaarschrift aan de keizer schrijft de bisschop van Milaan, (Sint!) Ambrosius, daarop: “ zij, die synagoges beschermen, zijn bondgenoten van de Joden en derhalve vijanden van Christus”.

Daarop trekt Theodosius zijn bevel in en heeft de kerk het laatste woord.

De theoretische scheiding tussen kerk en synagoge, die in Nicea werd bepaald, is nu wet voor de christelijke machthebbers.

395: Het Romeinse rijk wordt gesplitst.

Het oostelijk deel wordt Byzantium.

415: De (latere heilige) bisschop Augustinus van Hippo schrijft:

“ Het ware tegenbeeld van de Jood is Judas Iscariot, die de Heer verkoopt voor zilver.

De Joden zullen de Schrift nimmer kunnen begrijpen en zullen voor eeuwig de schuld dragen voor de dood van Jezus”.

418: De later heilig verklaarde Jerome, de vertaler van de Bijbel in het Latijn (de Vulgaat), schrijft over de synagoge:

“ Als je het een bordeel noemt, hok van ontucht, schuilplaats van de duivel, fort van satan, afgrond met iedere voorstelbare catastrofe, of wat men ook wil, dan zegt men nog minder dan hetgeen verdient”.

419: De christelijke monnik Barsauma van Nisibis geeft leiding aan een geweldcampagne tegen de Joden in het land van Israël.

Tientallen synagoges worden vernietigd.

438: Keizer Theodosius II bekrachtigt het verbod op de bouw van synagoges en verbiedt bovendien dat Joden publieke functies vervullen- “ opdat zij de Romeinse wet en het christendom niet beledigen”.

451: Het concilie van Chalcedon verleent de bisschoppen van Constantinopel en van Rome (de paus) dezelfde autoriteit.

Dit markeert het begin van het schisma tussen de Oosterse en Westerse kerken.

527: Justinus wordt keizer van Byzantium en initieert strenge anti-Joodse maatregelen.

538: Het wordt Joden verboden om christelijke werknemers te hebben.

Bijgevolg wordt het voor hen vrijwel onmogelijk om landbouw te bedrijven.

Toetreding tot gildes wordt hun later ook verboden, waardoor voor de meesten alleen de handel overblijft.

543: Byzantium verbant de Joden uit Jeruzalem.

576: Verwoesting van de synagoges in het Franse Clermont-Ferrand.

De plaatselijke bisschop dwingt ruim 500 Joden zich te laten dopen.

De anderen vluchten.

582: De Frankische koning Chiperic laat de Joden kiezen tussen het uitsteken van hun ogen of de doop.

589: De Katholieke Raad van Toledo verordent dat kinderen uit Joods-christelijke huwelijken gedoopt moeten worden.

Later wordt dit ook elders van kracht.

600: Paus Gregorius I introduceert een nieuw systeem om Joden tot aanvaarding van het christendom te dwingen.

Joodse religieuze activiteiten worden gehinderd, terwijl bekeerlingen politieke en economische voordelen wordt beloofd.

Joden moeten wel worden beschermd tegen geweld.

612: De Spaanse koning Sisebut verklaart alle schulden van christenen aan Joden nietig.

Joodse eigenaren van onroerend goed dienen zich te laten dopen op straffe van verbeurdverklaring van hun eigendom.

Later volgt een ultimatum aan alle Joden: christendoop of verbanning.

614: Joodse eenheden helpen het Perzische leger bij de verovering van Galilea, Judea en Jeruzalem.

De Heilige Stad wordt daarna onder Joods beheer gesteld.

Christenen worden verjaagd en kerken verwoest.

Drie jaar later herkrijgen de christenen de controle.

Duizenden Joden worden vermoord en de overlevenden opnieuw verdreven.

624-628: Omdat ze weigeren hem in de islam te volgen verdrijft de moslimleider Mohammed de Joodse inwoners van Arabië.

628: De Byzantijns-christelijke keizer Heraclius bepaalt dat alle Joden in zijn rijk zich tot het christendom dienen te bekeren.

Daarnaast bekrachtigt hij de order, die Joden uit Jeruzalem verbant.

629: Als keizer Heraclius Jeruzalem bezoekt, wordt hij verwelkomd door Joodse leiders en gaat hij akkoord met het intrekken van anti-Joodse maatregelen.

De clerus in de Heilige Grafkerk dwingt Heraclius echter zijn eed te breken en de Joden worden opnieuw uit Jeruzalem verdreven.

632: Islam-stichter Mohammed sterft.

638: Byzantijns Jeruzalem veroverd door de moslims.

Joden mogen zich weer in de stad vestigen.

De Raad van Toledo bepaalt dat in Spanje alleen katholieken mogen wonen.

Veel Joden laten zich dopen, maar blijven in het geheim Jood.

653: de Raad van Toledo berispt de Spaanse koning omdat die geen maatregelen treft tegen de Joodse religie, met name de praktijken van de Marrano's.

Volgens koning Recceswinth zijn alle bekeerde Joden echter loyale christenen.

Toch kondigt hij een verbod af op de besnijdenis en op het houden van de shabbat en de Joodse feestdagen.

660: De Byzantijnse kerk op het Tempelplein omgebouwd tot de Al-Aqsa moskee.

691: Kalief Al-Malik begint met de bouw van de Rotskoepel op de plaats, waar ooit de tempel stond.

700: Onder het discriminerende 'Convenant van Omar' wordt de positie geregeld van Joden en christenen onder islamitisch bewind.

Ze worden als 'dhimmies' getolereerd tegen het betalen van een hoge belasting.

700-1016: Ten Noorden van de Zwarte- en de Kaspische Zee ontstaat het Joodse koninkrijk van de Khazaren, een nomadenvolk uit Centraal-Azië.

In 700 bekeren koning Bulan en een deel van zijn volk zich tot het Jodendom.

Tienduizenden Joodse vluchtelingen uit Griekenland, Rusland en Perzië migreren naar Khazaria.

De bevolking blijft echter een mix van christenen, moslims, heidenen en Joden.

De religieuze tolerantie blijkt uit het Hooggerechtshof, waarin twee Joden, twee christenen, twee moslims en een heiden zitting hebben.

In 1016 wordt Khazaria vernietigd door een Russisch-Byzantijns leger.

De Joden worden verspreid over Rusland en Byzantium.

711: De moslims vallen Spanje binnen en worden bij hun opmars geholpen door Marrano's.

De Visigotische adel wordt verdreven en veel verbannen Joden keren terug.

Tijdens de tolerante islamitische bezetting van Spanje bloeit de Joodse cultuur.

787: Het tweede Concilie van Nicea accordeert niet alleen het plaatsen van gesneden beelden in kerken, maar ook de verering ervan.

800: Begin van de omvangrijke Joodse migratie naar de Rijnvallei en de gebieden ten oosten daarvan.

Het vestigingsgebied wordt ‘ Ashkenaz’ genoemd (afgeleid: Ashkenazisch).

808: Het Joodse beleid van de Frankische keizer Karel de Grote is ambivalent.

Hij heeft Joodse raadgevers aan zijn hof en hij doet zaken met vooraanstaande Joden, maar hij verbiedt hen om christenen in dienst te hebben en kerkgronden aan te kopen en laat de kerkelijke autoriteiten vrij in hun anti-Joodse politiek.

820: De Frankische keizer Lodewijk de Vrome (zoon van Karel de Grote) voert een vriendelijk en rechtvaardig beleid ten aanzien van de Joden.

Zij mogen weer eigen bezit hebben en worden actief beschermd tegen de vele vijandige functionarissen van de kerk.

Tot woede van de laatsten krijgen de Joden op basis van Lodewijks ‘ Handvest van Bescherming’ zelfs bepaalde politieke rechten en enige juridische autonomie.

839: De voormalige bisschop aan het hoofd van Lodewijk de Vrome verhuist naar Saragossa, bekeert zich daar tot het Jodendom en verandert zijn naam van Bodo in Eleazar.

In de annalen wordt melding gemaakt van zijn langdurige theologische debatten met de in Cordoba woonachtige christen Alvaro.

850: In de oostelijke delen van de islamitische wereld wordt begonnen met het opleggen van een Joodse kledingcode, die zich later zal verspreiden over vrijwel geheel de islamitische en grote delen van de christelijke wereld.

Joden dienen voortaan een gele hoed te dragen of een gele lap op hun kleding.

Later zouden ook de nazi’s deze maatregel instellen.

873: De Byzantijnse keizer Basileus 1 bekrachtigt de strengste anti-Joodse maatregelen, teneinde de Joden te dwingen zich tot het christendom te laten bekeren.

1012: Als een katholieke priester uit Mainz zich heeft bekeerd tot het Jodendom, laat keizer Hendrik de Tweede alle Joden uit de stad verbannen.

1021: Nadat Rome op Goede Vrijdag is getroffen door een aardbeving, worden groepen Joden gearresteerd en ervan beschuldigd een hostie met een spijker te hebben doorstoken.

Ze worden gemarteld, waarna ze bekennen en op de brandstapel worden vermoord.

Het ‘ ontheiligen van de hostie ’ wordt in de eeuwen hierna in heel Europa een veel voorkomende beschuldiging, die duizenden Joden het leven kost.

1046: Omdat de kerk het bankieren onchristelijk acht, verlenen overheden in Duitsland/Oostenrijk het monopolie voor het verschaffen van geldleningen aan de Joden.

In sommige steden worden Joden hier zelfs toe verplicht.

1060: De Italiaanse kerkhervormer Peter Damiani schrijft twee traktaten, waarin hij het Jodendom aanvalt.

Centraal daarin staat dat de wrede God van het Oude Testament zou zijn opgevolgd door de liefhebbende God van het Nieuwe.

Damiani’s geschriften geven de kruisvaarders argumenten, om op grote schaal Joden te vermoorden.

1066: In het kielzog van Willem de Veroveraar reizen honderden Joden naar Engeland en stichten daar gemeenschappen.

In Granada breken anti-Joodse rellen uit.

Plaatselijke moslims zijn ontevreden over de welvaart van de Joden in de stad.

Ruim 5000 Joden worden vermoord.

1085: Koning Alfonso de Zesde verdrijft de Moren en herstelt het christelijke bewind in Spanje.

Hij is de Joden gunstig gezind en benoemt velen van hen in de diplomatieke dienst en bij de belastingen.

Daarmee haalt hij zich de woede op de hals van paus Gregorius de Zevende.

1091: Alfonso de Zesde wijkt voor de politieke druk en ontnemt de Joden privileges en een deel van hun burgerrechten.

1095 : Paus Urbanus II roept op tot de eerste kruistocht.

De vrijwilligers stichten voor hun vertrek naar Jeruzalem slachtingen aan onder de Joden in Frankrijk en het Rijnland (met meer dan 12.000 doden).

1099: De kruisvaarders veroveren Jeruzalem.

Tienduizenden Joden en moslims worden vermoord.

Joden worden in synagoges opgesloten, waarna die in brand worden gestoken.

De Jodenvervolgingen in Israël vlammen periodiek op tot 1291.

1109 : Na de dood van de Spaanse koning Alfonso de Zesde wordt de Joodse gemeenschap in Toledo slachtoffer van een pogrom.

Oude anti-Joodse maatregelen worden kort daarna opnieuw volledig van kracht.

Vanwege hun kennis van het Arabisch en de wetenschappen houden veel Joden echter wel hun overheidsfuncties.

1130 : Na de beschuldiging, dat een Jood een zieke heeft gedood, wordt de Joodse gemeenschap van Londen collectief beboet voor het destijds fabelachtige bedrag van 2000 pond.

1146 : In Norwich beschuldigen monniken een Jood ervan dat hij een christelijk kind zou hebben gedood en het bloed in matzes verwerkt.

Pogroms volgen.

Dit scenario herhaalt zich in Gloucester (1168) en Winchester (1192).

Het ‘ bloedsprookje’ verspreidt zich daarna snel over de rest van Europa en kost door de eeuwen heen aan duizenden Joden het leven.

1171 : De Joden van het Franse Rouen worden in hun synagoges levend verbrand.

1176 : Voor het eerst wordt het in Europa gangbare concept openlijk geformuleerd van de Joden als lijfeigenen van de heerser.

De Wet van Teruel (Spanje) stelt:

“ De Joden zijn de lijfeigenen van de koning en het onvervreembare eigendom van de koninklijke schatkamer”.

Deze formulering verschaft de theoretische basis voor de vernedering van Joden, terwijl die en hun eigendommen aan de andere kant bescherming kan worden geboden als dat de heerser van pas komt.

1179 :Het derde Lateraans Concilie (onder paus Alexander III) bepaalt:

Joden mogen geen christelijk personeel hebben en het getuigenis van een christen tegen een Jood is altijd geldig.

1182 : De Franse Joden worden verjaagd en hun landerijen in beslag genomen.

1190 : In Engeland breken anti-Joodse rellen uit.

In York vluchten 500 Joden naar een vesting.

Als de situatie onhoudbaar wordt, volgt een herhaling van Massada (73 AD).

Men pleegt collectieve zelfmoord.

1191 : De kruisvaarders verdrijven de Joden uit Ashkelon (Israël).

1204 : Kruisvaarders plunderen Constantinopel en verwoesten de Joodse wijk.

1212 : Driehonderd rabbijnen uit Engeland en Frankrijk vestigen zich in Jeruzalem en elders in Israël om de tijdens het kruisvaardersbewind gedecimeerde Joodse gemeenschappen nieuw leven in te blazen.

1215 : Het vierde Lateraanse Concilie (onder paus Innocentius III) beslist dat Joden speciale kleding moeten dragen, zodat zij zich van christenen onderscheiden.

Tevens wordt het Joden verboden publieke functies te vervullen, aan universiteiten te studeren, zaken te doen met christenen, die zich niet aan de kerkregels houden en mogen bekeerlingen tot het christendom geen enkele Joodse rite meer handhaven.

1216 : Paus Honorius III sticht de Dominicaner Orde.

Die wordt belast met de strijd tegen ketterij, maar richt zich ook in woord, daad, preek en geschrift tegen Joden.

1222 : De Brit Robert of Reading bekeert zich tot het Jodendom en huwt een Joodse vrouw.

Hij wordt opgepakt en levend verbrand.

1230 : De Franse koning en vertegenwoordigers van de adel ondertekenen het Verdrag van Melun, waarin zij beloven elkaars Joden niet meer te stelen (zie ook 1176).

Het verdrag gaat uit van de notie dat koningen en baronnen eigenaren zijn van hun Joodse dienaren en van al hun bezit.

1231 : Paus Gregorius de Negende sticht de Inquisitie.

Die wordt ingezet tegen kettters en Joden.

Historici schatten het aantal Joodse dodelijke slachtoffers van de Inquisitie op ruim 50.000.

1234 : Het wordt Joden verboden te wonen in het Britse Newcastle.

Hetzelfde lot wacht de Joden van Derby (1261), Romsey (1266) en Cambridge (1275).

1236 : De Rooms-Duitse keizer Frederik II verklaart het concept van de Joden als ‘ lijfeigenen van de kroon ’ van toepassing op het gehele Roomse rijk.

De controle over de Joden wordt onderdeel van de machtsstrijd tussen de keizer en de paus.

1237 : In een brief aan koning Louis de Negende van Frankrijk veroordeelt paus Gregorius de Negende ‘ het excessieve geweld tegen de Joden ’ tijdens het begin van de Vijfde Kruistocht, waarbij ruim 3000 Franse Joden werden vermoord.

1239 : Paus Gregorius de Negende geeft koningen en bisschoppen in Frankrijk, Engeland, Spanje en Portugal opdracht alle Hebreeuwse boeken in beslag te nemen, ‘ omdat de Joden obstinaat blijven in hun perfiditeiten vanwege de invloed van hun boeken ’.

1240 : Talmoedverbranding in Parijs door Dominicaner monniken.

1243 : In Duitsland worden Joden ervan beschuldigd dat zij de hostie ontheiligen.

Zij zouden geloven in de transformatie van het brood en daarom de hostie ‘ op dezelfde wijze martelen als zij Jezus hebben gemarteld ’.

De beschuldiging heeft op grote schaal pogroms tot gevolg.

1266 : De kerk van Breslau (Polen) bepaalt dat Joden uitsluitend in getto’s mogen leven.

1267 : Paus Clemens de Vierde geeft een bul uit, getiteld: “ Turbato Corber”, waarmee de autoriteit van de Inquisitie wordt uitgebreid over Joden die proselieten werven; over Joodse bekeerlingen, die terugkeren tot het Jodendom en over christenen, die tot het Jodendom zijn overgegaan.

1268 : Vernietiging van de Joodse gemeenschap in het Italiaanse Trani (nabij Bari).

1270 : Massamoord op de Joden van Weissenberg, Magdeburg en Erfurt.

1285 : De Joden van München worden beschuldigd van ‘ rituele moord ’ op een christen.

Ze worden zonder aanzien des persoons opgesloten in hun synagoge en daarin levend verbrand.

1290 : Alle Engelse Joden worden uit hun land verbannen (deze maatregel duurt tot 1655) en hun bezittingen geconfisqueerd.

1298 : De Duitse ridder Rindfleisch (‘ Der Judenslächter ’) reist met een gewapende bende in Midden- en Zuid-Duitsland van stad naar stad en hitst daar de bevolking op tegen de plaatselijke Joden.

In alle 146 steden, die Der Judenslächter bezoekt, breken pogroms uit, waarbij in totaal tienduizenden Joden worden vermoord.

Het geweld slaat over naar Oostenrijk.

1306 : De Franse Joden worden verbannen.

De maatregel wordt in 1315 ingetrokken, maar in respectievelijk 1322 en 1394 weer ingesteld.

1321 : In het Franse Chinon worden 160 Joden levend begraven.

1328 : De volledige Joodse gemeenschap van het Spaanse Estella wordt afgeslacht.

1332 : Vierhonderd Joden van het Duitse Ueberlingen worden levend in hun synagoge verbrand.

1348 : De Zwarte Dood (builenpest) verspreidt zich over Europa en doodt een derde van de bevolking.

De Joden worden ervan beschuldigd de waterbronnen te hebben vergiftigd en daarmee de pest te hebben veroorzaakt.

Paus Clemens de Zesde verklaart de Joden onschuldig, maar desondanks volgen pogroms in vrijwel alle plaatsen waar Joden wonen.

Tallozen worden er vermoord.

1349 : De volledige bevolking van de Joodse wijk van de Duitse stad Spiers wordt afgeslacht.

Hetzelfde gebeurt met de 2000 Joden van Straatsburg, die gezamenlijk op een enorme brandstapel worden gezet.

Veel Joodse inwoners van Worms wachten de brandstapels niet af en ruim 500 van hen plegen zelfmoord.

Alle ‘ vindbare Joden’ uit Brabant worden op bevel van hertog Jan de Derde collectief in Brussel terechtgesteld.

1355 : in Toledo worden bij een pogrom 12000 Joden afgeslacht.

1388 : Alle Joden worden uit het Franse Straatsburg verbannen (ban duurt tot 1767).

1389 : Bij een pogrom in Praag worden meer dan 3000 Joden vermoord onder het motto: ‘ De doop of de dood’.

1391 : In geheel Spanje breken anti-Joodse rellen uit.

Synagoges worden vernietigd en duizenden Joden vermoord.

Alleen al in Sevilla vallen vierduizend doden.

1399 : In Posen (Polen) worden de rabbijn en 13 andere Joodse leiders beschuldigd van het ontheiligen van kerkelijke bezittingen.

Ze worden gemarteld en in hun synagoges verbrand.

1401 : In Schaffhausen (Duitsland) worden 48 Joden levend verbrand.

1412 : In Spanje wordt een wet van kracht die beoogt Joden te isoleren.

Het aantal plaatsen waar Joden mogen wonen wordt beperkt.

1415 : Paus Benedictus de Dertiende verordent dat alle exemplaren van de Talmoed in beslag moeten worden genomen.

Het wordt Joden verboden nog langer zaken te bezitten, welke niet met de christelijke opvattingen overeenstemmen.

Kerkhervormer Jan Hus wordt door de Inquisitie veroordeeld wegens ketterij en ‘ judaïserende praktijken’ en op de brandstapel gezet.

1420 : De Joodse gemeenschap in het Franse Toulouse wordt uitgemoord.

De opstand van de volgelingen van Jan Hus leidt tot een toename van de anti-Joodse stemming in Centraal-Europa.

1421 : Massamoord op de Joden van Wenen, die ervan worden beschuldigd de hostie te hebben ontwijfd.

De overlevenden worden verbannen, hun bezittingen geconfisqueerd.

1428 : Paus Martinus de Vijfde verbiedt Italiaanse schepen om Joden naar Israël te vervoeren.

1429 : Paus Martinus de Vijfde geeft een bul uit ter bescherming van de Joden.

Deze unieke maatregel wordt echter algemeen genegeerd.

1431 : Het Concilie van Basel besluit dat Joden in het vervolg in getto's moeten wonen.

1475 : De Joden van Trente worden gemarteld en verbannen naar aanleiding van de verdwijning van het christelijke kind Simon.

Joden zouden hem ritueel hebben geslacht.

In 1582 wordt Simon heilig verklaard.

In 1964 geeft het Vaticaan toe dat de Joden vals waren beschuldigd en wordt de heiligverklaring ingetrokken.

1478 : Instelling van de Spaanse Inquisitie.

Het instituut wordt verantwoordelijk voor de dood van tienduizenden onschuldige mensen, van wie een groot deel Joden.

1481 : In Sevilla vindt de eerste, door de Inquisitie georganiseerde auto-da-fé plaats.

Zes mensen worden levend verbrand omdat zij in het geheim het Jodendom aanhingen.

1483 : Onder de Dominicaner inquisiteur De Torquemada worden wrede maatregelen genomen tegen de Spaanse Marrano's (Joden, die de doop onder dwang ondergingen, maar die in het geheim Jood bleven).

1490 : De Spaanse Inquisitie laat duizenden Hebreeuwse manuscripten in beslag nemen en verbranden.

1492 : Verbanning van 160.000 van de circa 200.000 Spaanse Joden.

Zo'n 25.000 van hen reizen naar Holland.

De meesten van de 50.000 achterblijvers laten zich dopen, maar blijven in het geheim Joods.

1495 : Verbanning van de Joden uit Litouwen, Portugal en Sicilië.

1516 : De Italiaanse Joden worden gedwongen in getto's te wonen.

1517 : Maarten Luther spijkt zijn stellingen aan een kerkdeur in Wittenberg.

Publicatie van de anti-Joodse pauselijke bul: " Cum Nimis Absurdum".

1523 : Maarten Luther publiceert: " Jezus Christus was Jood van geboorte".

Daarin wordt gepleit voor een vriendelijke benadering van Joden, omdat zij zich dan, volgens Luther, eerder tot het christendom zullen laten bekeren dan onder vervolging.

1541 : De Joden verbannen uit Napels en Praag.

1546 : Luther, teleurgesteld over het feit dat de Joden niet tot het door hem vormgegeven protestantisme willen overgaan, publiceert zijn antisemitische: " Over de Joden en hun leugens".

Daarin pleit hij voor het in brand steken van synagoges en Joodse huizen, het in beslag nemen van gebedenboeken en het verbieden van Joods religieus onderwijs.

1555 : “ Nieuwe Joden-bul” van paus Paulus de Vierde.

In de Vaticaanse gebieden moeten Joden in getto's wonen, mogen ze alleen in lompen handelen, dienen ze voortaan een gele hoed te dragen en mogen ze geen bezittingen hebben en zijn synagoges verplicht om missionarissen te laten preken.

De Romeinse Inquisitie laat Joodse huizen doorzoeken op Talmoedische boeken en die in beslag nemen.

Verbod voor christenen om de Talmoed te lezen of te drukken.

1559 : De Inquisitie van de R.K. kerk geeft haar Index Prohibitorum uit – de eerste officiële lijst met verboden boeken, waaronder veel Joodse.

Tegelijkertijd laat men ruim 12.000 Hebreeuwse boeken en handschriften verbranden.

De bibliotheek van de Joodse school in het Italiaanse plaatsje Cremona wordt vernietigd.

Nieuwe edities van de Index Librorum Prohibitorum (met daarin ook Joodse werken) worden nog tot in 1966 uitgegeven.

1563 : Iwan de Verschrikkelijke veroverd de Poolse provincie Polotsk en dwingt de Joden christen te worden.

Driehonderd van hen weigeren en worden in een rivier verdronken.

1569 : Paus Pius de Vijfde geeft de bul “ Hebraeorum Gens” uit, waarmee de Joden uit alle steden en dorpen in de pauselijke staten worden verbannen, behalve uit Ancona en Rome.

1572: De Hollandse leiders wenden zich tot de Amsterdamse Joden om steun te krijgen in de opstand tegen Spanje.

1581 : Paus Gregorius de Dertiende bekrachtigt het verbod dat Joodse artsen christelijke patiënten behandelen.

1590 : Nadat de Zeven Provinciën zich onafhankelijk hebben verklaard van Spanje komt een migratie naar Amsterdam op gang van Portugese en Spaanse Marrano's.

1593 : Josef Scaliger wordt benoemd tot hoogleraar aan de Universiteit van Leiden.

Hij veroordeelt alle Latijnse Bijbelvertalingen als corrupt en propageert de studie van Hebreeuws door theologiestudenten.

Hij werpt zich ook op als voorvechter voor Joodse vestiging in West-Europa, niet alleen om economische redenen, maar ook “ omdat niet-Joden van hen zouden moeten leren”.

1595 : Koning Hendrik de Vierde verleent godsdienstvrijheid en privileges aan de Joden van Metz, welke stad zich vervolgens ontwikkelt tot een belangrijk Joods centrum.

1615 : Een Hollandse commissie onder Hugo de Groot beslist tot inwilliging van een petitie van Joodse asielzoekers uit Spanje en Portugal: 300 families mogen naar Amsterdam komen en 200 naar de provincie (op voorwaarde dat geen gemengde huwelijken met christenen zullen worden gesloten).

1616 : De Amsterdamse rabbijn Isaac Uziel schrijft aan zijn gemeenteleden:

“ Momenteel wonen de mensen vreedzaam in Amsterdam.

Ieder kan zijn eigen geloof belijden, maar mag niet openlijk laten zien dat hij een ander geloof heeft dan de (christelijke) inwoners van de stad”.

1621 : In Londen verschijnt het boek: “ The World’s Great Restoration” van Sir Henry Finch.

In dit christelijke pro-zionistische werk moedigt Finch de Joden aan, hun aanspraken op het Beloofde Land te bevestigen en voorspelt hij hun nationale herstel.

1623 : In Bohemen worden enkele van de (in vrijwel geheel Europa gangbare) Joodse beroepsverboden ingetrokken.

Ze mogen nu ook handelen in wijn, graan en kleding.

1627 : De Hollandse Joden reageren positief op een oproep van de Joodse gemeenschap in Venetië om hun door de Turkse gouverneur Mohammed ibn Faroek vervolgte broeders in Jeruzalem te helpen.

Dit resulteert in een traditie van jaarlijkse collectes voor de Joden in Israël.

1636 : De Amsterdamse geleerde Manasse ben Israël publiceert: “ Het probleem van de schepping”.

Het boek bevat een voorwoord van de invloedrijke humanist/schrijver Caspar Barleus, die stelt dat christenen niet het monopolie hebben op vroomheid en dat Joden en christenen “ als vrienden voor God” kunnen samenleven.

1648 : De Oekraïense Kozakkenleider Bogdan Chmielnitzki geeft leiding aan pogroms, die aan meer dan 100.000 Joden het leven kosten.

300 Joodse dorpen worden vernietigd.

Duizenden Joden vluchten westwaarts.

1649 : De in Amsterdam wonende Britse Puriteinen Joanna en Ebenezer Cartwright sturen de regering in Londen een petitie, waarin zij vragen om intrekking van de verbanningswet voor Joden uit 1290.

Ze verwijzen ook naar de door de profeten voorszegde terugkeer van de Joden naar Israël en naar de rol, die Britten en Hollanders daarin zullen spelen.

1655 : Oliver Cromwell trekt het verbanningsdecreet van 1290 in en geeft de Joden toestemming zich weer in Engeland te vestigen.

1656 : De Joodse filosoof Baruch de Spinoza wordt door de Amsterdamse synagoge geëxcommuniceerd als hij de goddelijke oorsprong van de Torah afwijst.

1657 : Spanje weigert Nederlandse Joden toestemming te geven om in Spanje en Portugal te verblijven en handel te drijven (een schending van de vrede van Munster).

De Staten-Generaal garanderen dan in een verklaring de Joodse belangen.

1670 : De Joden van Wenen worden uit hun stad verbannen.

1671 : In Amsterdam wordt de (Ashkenazische) ‘ Grote Sjoel ’ geopend.

1675 : In Amsterdam wordt de magnifieke Portugese (Sefardische) synagoge (‘ Esnoga’) geopend.

De Amsterdamse Jood David de Castro begint met het drukken en uitgeven van de Gazetta de Amsterdam, ’s werelds eerste (Spaanstalig) Joodse weekblad.

1699 : De Duitse professor Hebreuws (Heidelberg) en jodenhater Johann Eisenmenger publiceert: “ Jodendom ontmaskert”.

In het boek beweert hij dat de Zwarte Dood van 1348 wel door de Joden is veroorzaakt en dat het bloedsprookje van de matzes op waarheid berust.

Als Joodse leiders de keizer ervan overtuigen dat het boek het antisemitisme zal doen oplaaien, wordt publicatie ervan uitgesteld tot 1711.

1710 : De stad Hamburg voert een serie anti-Joodse maatregelen in.

1727 : In Oostenrijk wordt een wet van kracht die bepaalt dat uitsluitend de oudste zoon van een Jood mag trouwen (effectief tot 1848).

Alle Joden worden uit Rusland verbannen.

Het decreet wordt niet geïmplementeerd, maar typeert wel de rechteloosheid van de Joodse bevolking.

1730 : De Pruisische heerser Frederik Wilhelm I bepaalt bij wet dat Joden niet met de leden van christelijke gilden mogen concurreren, niet meer mogen handelen in grote hoeveelheden goederen en geen straathandel meer mogen bedrijven.

Joden mogen wel investeren in bedrijven en als geldhandelaren optreden.

Frederiks beroepsverbod sluit nauw aan op die uit de Middeleeuwen.

1755 : In Lissabon wordt voor de laatste keer een Marrano in het openbaar levend verbrand.

1756 : De ‘ verlichte’ Franse filosoof Voltaire publiceert zijn ‘ Volledige Werken’ met daarin een aantal rabiaat antisemitische passages.

1764 : Eerste georganiseerde aliyah van Joden uit Galicië en Polen.

1768 : Kozakkenbendes teisteren Polen en vermoorden duizenden Joden.

1769 : De Zwitserse theoloog Johannes Lavater daagt de befaamde Mozes Mendelssohn publiekelijk uit om de superioriteit van het Jodendom over het christendom te bewijzen.

In 1770 publiceert Mendelssohn zijn antwoord, waarin hij de uitdaging beleefd afwijst ‘ omdat polemieken over religieuze vraagstukken tegengesteld zijn aan de geest van tolerantie en zoiets voor mij als Jood niet passend is’.

1771 : Ook aan zijn nieuwe boek ‘ Brieven van Memmius aan Cicero’ voegt Voltaire een zware lading antisemitische retoriek toe.

1775 : Paus Pius de Zesde geeft zijn ‘ Edict over de Joden‘ uit, waarin hij Middeleeuwse anti-Joodse maatregelen bekrachtigt, waaronder een verbod op grafsteden.

1777 : Tweede georganiseerde aliyah van ruim 300 Poolse Joden.

1778 : Tsarina Catharina de Tweede geeft welvarende Joden toestemming toe te treden tot gildes.

Daarmee wordt voor het eerst gebroken met het vroeg Middeleeuwse, in grote delen van Europa geldige beroeps- en gildeverbod.

1781 : De Duitse keizer Josef de Tweede kondigt hervormingen af, die de Joden ‘ bruikbaar’ moet maken voor de staat.

Ze hoeven niet langer een gele lap of hoed te dragen en extra belasting te betalen.

Maar het gebruik van Jiddisch en Hebreeuws in de boekhouding wordt verboden.

1783 : De Duits-protestantse theoloog Johann Gottfried Herder bepleit volledige Joodse emancipatie.

Hij herhaalt de oproep in 1802.

1793 : Na de Franse revolutie krijgen de Franse Joden burgerrechten.

1795 : Rusland creëert concentratiegebieden voor Joden (Oekraïne, Wit-Rusland en Oost-Polen).

Andere rijkdelen worden voor Joden verboden, maar implementatie van deze maatregel faalt deels.

1807 : Napoleon installeert een Frans Sanhedrin, dat de keizer politieke loyaliteit belooft.

Een jaar later heft Napoleon het Sanhedrin weer op, nadat hij door de pauselijke *(Jezuïet Augustin Barruel is gewaarschuwd voor een internationaal Joods complot om de wereld te overheersen.

1808 : Napoleon geeft twee decreten uit over de positie van de Joden.

Het eerste bepaalt dat het Jodendom een officiële religie is en het tweede legt restricties op aan Joodse vestiging (die wordt verboden in Noord-Oost Frankrijk) en bepaalde economische activiteiten worden voor Joden aan vergunningen onderhevig.

1812 : Voor de Russische Joden worden aanvullende maatregelen van kracht.

Zonder officiële toestemming mogen ze ook niet meer buiten de concentratiegebieden reizen en veel beroepen worden opnieuw voor hen verboden.

1819 : Na het verlenen van economische- en burgerrechten aan Joden breken in Duitsland op grote schaal gewelddadige anti-Joodse rellen uit.

De strijdkreet is: ‘ Hep! Hep!’... een slogan die ook door de kruisvaarders werd gebruikt, ontleend aan de eerste letters van de woorden: ‘ Hierosolyma est perdita’ (Jeruzalem is verloren).

1824 : De vader van Karl Marx laat zijn gezin dopen omdat hij als Pruisische Jood zijn beroep als advocaat niet kan uitoefenen.

Een jaar later laat de Duitse dichter/schrijver Heinrich Heine zich dopen en noemt dat veelzeggend “ een toegangkaart tot de Europese samenleving”.

Marx en Heine staan model voor honderdduizenden Duitse Joden, die tijdens de emancipatie van de 19^e eeuw op deze wijze ook religieus assimileren en voor het Jodendom verloren raken.

1827 : In een poging de Joden te de-judaïseren verplicht de Russische Tsaar Nicolaas de Eerste alle Joodse mannen in zijn rijk om 25 jaar in het leger te dienen.

Joodse jongens vanaf 12 jaar vallen onder de regeling.

In de kazernes worden ze gedwongen varkensvlees te eten en het christendom te aanvaarden.

De wet blijft van kracht tot 1874 en vernietigt twee hele Joodse generaties.

1831 : Frankrijk geeft het Jodendom dezelfde status als het christendom.

Salarissen van rabbijnen worden door de overheid betaald.

1835 : Tsaar Nicolaas de Eerste kondigt nieuwe anti-Joodse regels af.

Joodse drukkerijen moeten sluiten en er mogen geen synagoges nabij kerken worden gebouwd.

1838 : In Wenen wordt 'Die Einheit' opgericht, een geheim Joods genootschap, dat Joodse migratie naar Palestina moet aanmoedigen.

1840 : De Britse minister van buitenlandse zaken, Lord Palmerston, geeft zijn ambassadeur in Turkije opdracht de terugkeer van de Joden naar Palestina bij de Turkse sultan aan te bevelen.

Een week later bericht de London Times over een plan om 'het Joodse volk terug te planten in het land van hun voorvaderen'.

De auteur van het plan is de invloedrijke christenzionist Lord Shaftsbury, een vriend van Palmerston.

Het plan wordt officiële Britse politiek, maar strandt een paar jaar later als de regering valt en Palmerston vertrekt.

1841 : In een memorandum aan minister Palmerston herinneren 320 vooraanstaande Britse christenen hem eraan dat het land van Israël door God exclusief aan de Joden werd gegeven, dat verovering door derden, noch internationale verdragen, dat tenietdoen en dat God heeft beloofd dat de Joden naar Israël zullen terugkeren, waarbij de heidenen zullen helpen.

1843 : De Duitse theoloog en leider van de antisemitische Jonge Hegelianen, Bruno Bauer, publiceert 'Over het Joodse Vraagstuk', waarin hij eist dat Joden hun 'kwalijke' Jodendom opgeven.

Volgens hem moeten ze hun pleidooi voor emancipatie vormgeven, door zich van die religie te bevrijden.

In een reactie stelt de oorspronkelijk Joodse Karl Marx, dat het kwaad van het Jodendom niet van religieuze, maar van sociaal-economische aard is.

Volgens hem is destructie van het Jodendom “een voorwaarde voor de bevrijding van de mensheid”.

1844 : De Britse predikant Samuel Bradshaw stelt voor dat het Britse parlement vier, en de Anglicaanse kerk een miljoen pond beschikbaar stellen voor het herstel van de Joden in het land van Israël.

Engelse christenzionisten richten de Britse en Buitenlandse Vereniging voor de Bevordering van het Herstel van de Joodse natie in Palestina op.

1846 : Vanwege de dramatische situatie van de Russische Joden stelt de Frans-Joodse filantroop Jacob Altaras de tsaar voor, hen in Frans-Algerije te hervestigen.

De Russen eisen losgeld, maar later gaan ze akkoord met beperkte emigratie.

De Franse minister van buitenlandse zaken Guizot spreekt daar boos zijn veto over uit en vraagt Altaras: “ Bent u soms van plan Algerije te judaïseren?”

1848 : In Rusland wordt de eerste van een serie staatsscholen voor Joden geopend.

Doel is: Joodse kinderen van het Jodendom af te brengen en ze tot het christendom te bekeren.

1849 : Volgens de Russische onderzoeker B. Miliutin bezit slechts 3 % van de Russische Joden enige vorm van kapitaal, terwijl de rest een miserabel bestaan lijdt.

De Britse kolonel b.d. en actieve christenzionist George Gawler vergezelt de Joodse filantroop Sir Mozes Montefiore op een reis naar het land van Israël en motiveert de laatste om er op grote schaal te investeren in agrarische werkgelegenheid voor de straatarme Joodse bevolking.

1858 : De Franse socialistenleider Pierre Proudhon schrijft in een boek: “..... de Joden zijn een asociaal ras, obstinaat en duivels.

Wij zouden ze terug moeten sturen naar Azië of ze vernietigen”.

1859 : Tsaar Alexander de Tweede staat het ‘nuttige Joden’ toe zich buiten de concentratiegebieden in West-Rusland te vestigen.

1860 : In de Pruisische stad Thorn vindt een Joodse conferentie plaats over de mogelijkheden, een aparte Joodse entiteit in Palestina te vestigen.

1862 : De Duits-Joodse socialist Mozes Hess publiceert ‘Rome en Jeruzalem’, waarin hij de situatie van het Europese Jodendom analyseert en stelt, dat in Palestina een Joodse staat moet komen.

‘Niet religieuze hervormingen noch de doop, niet Verlichting, noch emancipatie, zullen voor Joden de poorten van het sociale leven kunnen openen’, betoogt Hess.

1864 : De beroemde Russische rabbijn en Torahgeleerde Isaac Spector verkondigt publiekelijk dat het een religieuze plicht is om in Israël te wonen.

1864 : De Zwitserse christenzionist Henry Dunant (de oprichter van het Rode Kruis) benadert Napoleon de Derde en andere Europese staatshoofden en vraagt hen de terugkeer van de Joden naar Israël te helpen bewerkstelligen.

1865 : Na twee bezoeken aan Israël publiceert de Duitse christenzionist dr. C.F. Zimpel (een lutheraan) een meertalige Oproep aan het gehele christendom en de Joden voor de Bevrijding van Jeruzalem.

Later komt Zimpel met een uitgewerkt plan voor de verbetering van de infrastructuur in Palestina ten behoeve van een Joodse terugkeer en schrijft hij profetisch:

“ Emigratie naar Palestina zal uiteindelijk hun enige redding zijn.

De Joden worden door iedereen gehaat (..).

Wat blijft er voor hen over dan terugkeer naar Zion, hun lang beloofde vaderland?”

1866-1914 : Onder het door de overheid gesteunde antisemitisme vluchten 70.000 van de 125.000 Roemeense Joden, voornamelijk naar de Verenigde Staten.

1867 : Opkomst van het liberale Jodendom in Duitsland en Hongarije.

De beweging wil nationale en culturele assimilatie en een breuk met de nationale traditie.

Dat laatste wil men onder andere bereiken met het schrappen uit gebedenboeken van verwijzingen naar Zion, Jeruzalem en de Tempel.

De Joodse religie moet uitsluitend worden gebaseerd op ‘de eeuwige waarde’ van het Jodendom.

1871 : Eerste grootschalige pogrom in het Joodse concentratiegebied in West-Rusland (zie het jaar 1795).

Met de gelijkberechtiging van de Joden in Bavaria beschikken alle Duitse Joden op papier over burgerrechten.

In de praktijk duurt de discriminatie op allerlei terreinen voort.

1874 : De zoon van christenzionist George Gawler, John Cox, zet zijn vaders werk voort.

Hij publiceert een gedetailleerd plan voor Joodse vestiging in Israël.

Het plan inspireert Joden in Jeruzalem om de overbevolkte Oude Stad te verlaten en in 1878 Petach Tiqwah te stichten.

1875 : De christenzionist Henry Dunant richt in Londen de Palestine Colonization Society op, die Joodse terugkeer naar Israël moet helpen bevorderen.

1876 : George Eliott publiceert ‘Daniel Deronda’, over een Jood die naar Palestina vertrekt om er het politieke bestaan van zijn volk te herstellen en hen weer tot een natie te vormen.

Het boek heeft grote invloed op de zionistische renaissance.

1878 : De Amerikaanse zakenman/missionaris William Blackstone publiceert ‘Jezus komt’, waarin hij oproept tot nationaal Joods herstel in Zion.

Vervulling van de profetieën daarover ziet hij als voorwaarde voor de terugkeer van Christus.

1879 : De Duitser Wilhelm Marr richt de Bond van Antisemieten op en is daarmee bedenker van de term ‘antisemitisme’.

In zijn boek: ‘De overwinning van het Jodendom over Duitsland’ introduceert Marr ook de ‘rassenleer’, waarvan Hitler zich later zal bedienen en stelt hij dat Joden nooit echte Duitsers kunnen zijn.

1880 : De vooraanstaande Britse christenzionist Laurence Oliphant publiceert ‘Het land van Gilead’, een boek vol profetische verwijzingen over de hervestiging van het Joodse volk in Palestina.

In zijn boek analyseert Oliphant de praktische kanten van het toekomstig herstel van Israël en voorziet hij de latere exploitatie van de chemicaliën en mineralen uit de Dode Zee.

Een jaar na publicatie van zijn boek wordt Oliphant onder andere actief als adviseur van de religieus-zionistische Hibbat-Zion beweging (=liefde voor Zion..) maar ook van Joodse organisaties, die vervolgde Russische Joden naar de VS helpen vluchten.

Gebruik makend van Bijbelse en praktische argumenten probeert hij zoveel mogelijk vluchtelingen ervan te overtuigen, dat ze beter naar Palestina kunnen gaan.

Later vestigt Oliphant zich in Haifa.

1881 : Een golf van door de overheid aangemoedigde pogroms overspoelt de Joodse concentratiegebieden in West-Rusland.

De religieuze Oost-Europese Hibbat-Zion beweging roept op tot massale Joodse migratie naar Palestina.

De meeste Joden hebben echter geen middelen om de reis te kunnen maken.

Daarnaast zijn veel rabbijnen tegen aliyah, omdat de komst van de Messias – en daarmee de verlossing van Israël – niet door menselijk handelen zou mogen worden bespoedigd.

De Duitse antisemiet en componist Richard Wagner publiceert een essay, waarin hij politiek antisemitisme toejuicht en de Joden afschildert als: “ de demon, die de ondergang van de mensheid veroorzaakt”.

De Duitse econoom/filosoof Karl Eugen Düring schrijft een serie tractaten, waarin hij de Joden niet alleen een culturele maar ook een biologische bedreiging noemt, vooral als zij zich tot het christendom bekeren en zodoende toegang krijgen tot besloten cirkels.

Düring: “ De oorsprong van de algemene minachting voor het Jodendom ligt in zijn absolute inferioriteit op alle intellectuele gebieden.

Joden hebben gebrek aan wetenschappelijke drang; zijn onbenullig op het gebied van de filosofie en zijn niet in staat iets te betekenen op het gebied van de wiskunde, kunst of zelfs de muziek.

Daarom is dit ras inferieur en ontaard.

Het is de taak van de Nordische (Arische) volken om zulke parasitaire rassen uit te roeien, net als wij slangen en roofdieren uitroeien”.

De Duitse kanselier Von Bismarck negeert een petitie van een kwart miljoen mensen, die het ontslag eisen van Joden uit overheidsfuncties.

1882- 1899 : Reeksen pogroms tegen Joodse gemeenschappen in de West-Russische concentratiegebieden.

1882 : De Duitse Jood Leo Pinsker schrijft zijn boek: “Zelfemancipatie”, waarin hij de Joden oproept tot ‘een nationale terugtrekking naar de oevers van de rivier de Jordaan’.

Met Pasen wordt in het Hongaarse dorp Tiszaezlar het oude bloedsprookje verspreid.

Kort daarna overspoelt een golf van antisemitisch geweld heel Hongarije.

De Russische Tsaar Alexander de Derde treft nieuwe anti-Joodse maatregelen.

Ze mogen zich ook binnen de concentratiegebieden niet meer overal vestigen, het wordt hen verboden op zondagen zaken te doen en het onderwijs aan Joodse kinderen wordt beperkt.

De christenzionist ds. William Hechler vertrekt naar Rusland om slachtoffers van de pogroms te helpen.

Russische migranten stichten in Israël het plaatsje Rishon-le-Zion.

In het Russische Kharkov wordt de Zionistische Bilu- beweging opgericht.

Binnen een paar maanden vertrekt de eerste groep aanhangers naar Israël.

In de periode 1882-1904 inspireren de Bilu- en Hibbat-Zion bewegingen meer dan 25.000 Oost-Europese Joden om naar Israël te migreren (de zogenaamde eerste aliyah).

1884 : In het Silezische Katowice vindt een grote conferentie plaats van de zionistische ‘Geliefden van Zion-beweging’.

De Britse christenzionist en ambassadepredikant (in Wenen) ds. William Hechler schrijft: “De terugkeer van de Joden naar Palestina volgens de profeten”.

In de jaren erna raakt Hechler bevriend met Theodor Herzl, die hij adviseert en inspireert en later introduceert bij belangrijke Europese machthebbers, waaronder de Duitse keizer.

1886 : De Franse antisemiet Edouard Drumont schrijft zijn ‘De Franse Jood’, waarin hij de lezer probeert wijs te maken dat Joden in Frankrijk op alle terreinen de dienst uitmaken.

Het boek wordt een bestseller en krijgt lovende kritieken in de nationale katholieke (en rabiaat antisemitische) krant La Croix.

1887 : De Oostenrijks-Hongaarse regering bepaalt bij wet dat buitenlandse Joden zich niet in het land mogen vestigen.

1889 : Geboorte van Adolf Hitler in het Oostenrijkse plaatsje Braunau am Inn.

1891 : Op de eerste dag van Pasen worden de Joden uit Moskou verbannen.

De Amerikaanse christenzionist William Blackstone (zie ook 1878 en 1917) stuurt president Harrison een door 400 vooraanstaande christenen ondertekende petitie met de titel: ‘Palestina voor de Joden’.

In het document wordt gedetailleerd ingegaan op de mogelijkheden van een Joodse terugkeer naar Zion en worden de VS opgeroepen die te steunen, met name in hun contacten met de Europese machten.

1893 : Zwitserland verbiedt het rituele Joodse slachten en maakt daarmee kashroet onmogelijk.

Later volgen Noorwegen (1930), Duitsland (1933), Zweden (1937) en Italië (1938).

1894 : De Frans-Joodse legerofficier Alfred Dreyfus wordt slachtoffer van een antisemitisch complot, beschuldigd van spionage voor Duitsland en veroordeeld tot levenslang.

Sterke antisemitische gevoelens steken in heel Frankrijk de kop op.

Dreyfus’ proces wordt verslagen door de Joodse journalist Theodor Herzl, die tot de conclusie komt dat de Joden blijkbaar nergens thuis en veilig zijn en dus een eigen staat moeten krijgen.

Herzl legt vervolgens de kiem voor het politiek zionisme, dat de staat Israël tot gevolg had.

Alfred Dreyfus wordt in 1906 onschuldig bevonden en vrijgesproken.

1895 : De antisemiet en leider van de Christelijke Sociale Partij, Karl Lueger, wint de verkiezingen voor het burgemeesterschap van Wenen.

Hij voert anti-Joodse maatregelen in en staat anti-Joods geweld toe.

1896 : Theodor Herzl publiceert zijn boek: 'Der Judenstaat', een blauwdruk voor het politiek zionisme.

De christenzionist ds. William Hechler schrijft een zionistische lobbybrief aan de groothertog van het Duitse Baden.

De brief wordt later beschouwd als een modelverklaring voor christelijke steun aan het zionisme.

1897 : In Basel vindt het eerste Zionistische Congres plaats.

Herzl's zionistische droom appelleert echter in de eerste plaats aan de Oost-Europese Joden, waarvan er steeds meer de moeilijke reis naar Israël ondernemen.

Van de 159 delegatieleden zijn er 55 uit Rusland en 30 anderen zijn daar geboren.

Eregasten zijn de vooraanstaande christenzionisten ds. William Hechler, Henry Dunant en de Duits-Lutheraanse predikant dr. Johann Leptius.

De term 'christenzionist' wordt in Basel voor het eerst gebruikt door Theodor Herzl als hij Hechler, Dunant en Leptius voorstelt.

De religieuze Hibbat-Zion beweging treedt toe tot de (algemene, door seculieren gedomineerde) Zionisten-organisatie.

In de West-Russische concentratiegebieden (verplichte Joodse woongebieden) wonen inmiddels 5 miljoen Joden (en slechts 320.000 in de rest van het Russische rijk).

Binnen het gebied zijn bepaalde steden voor Joden verboden, zoals Kiev en Sebastopol.

1898: Na intensief lobbywerk van de christenzionist ds. William Hechler geeft de Duitse keizer Wilhelm als eerste Europese machthebber een openlijke steunverklaring aan het zionisme af.

Later bezoekt de keizer Jeruzalem, waar hij wordt ontvangen door een delegatie van de zionistische beweging onder leiding van Theodor Herzl.

1902-1906 : Een nieuwe golf van door de overheid aangemoedigde pogroms overspoelt de Joodse gemeenschappen in de West-Russische concentratiegebieden.

1902 : In de Russische stad Vilna wordt de religieus-zionistische Mizrachi-beweging opgericht.

Hun motto luidt: “ Het land van Israël voor het volk van Israël op basis van de Torah van Israël ”.

1903 : Eerste publicatie van de antisemitische ‘Protocollen van de Wijzen van Zion’ in een krant in het Russische Sint Petersburg.

De in werkelijkheid door antisemieten geschreven Protocollen zouden de blauwdruk bevatten voor een internationale Joodse samenzwering om de wereld te overheersen.

De Protocollen worden later de bijbel van nazi’s en antisemieten in de hele wereld en zijn dat nog.

Ze zijn in Rusland en de Arabische landen (waaronder Egypte) nog steeds vrijelijk verkrijgbaar en ook op het internet te lezen.

Ook sommige christelijke internetsites publiceren de Protocollen als waarheid.

Op instigatie van de Russische minister van Binnenlandse Zaken Plehve en – na anti-Joodse ophitsing in een regeringskrant – vindt in het Russische Kishenev een bloedige pogrom plaats.

De Britse regering biedt de zionistische leiders een deel van haar kolonie Kenya aan, teneinde daar een Joodse staat te stichten (het zogenaamde Oeganda-project).

Tijdens hun Zesde Congres, later dit jaar, weigeren de zionisten echter een andere optie dan Palestina te aanvaarden.

Het verzet tegen het Oeganda-project wordt aangevoerd door de Russische delegaties, terwijl die juist het meest belang hebben bij een snelle asiëvoorziening.

Tijdens het Zesde Congres is de Duits-Lutherse predikant Hermann Maas toevoerder.

De Russische reactie verandert hem in een overtuigd christenzionist, die zijn hele leven actief bij de beweging betrokken zal blijven.

Tijdens de Tweede Wereldoorlog redt hij meerdere Joodse landgenoten van de nazi’s.

1904 : Op bezoek in het Vaticaan, waar hij steun probeert te verkrijgen voor een Joodse staat, krijgt de zionistische voorman Theodor Herzl van de Vaticaanse minister van Buitenlandse Zaken, kardinaar Merry del Val, te horen: “Zolang de Joden de goddelijkheid van Christus ontkennen kunnen wij zeer zeker niet aan hun kant staan.

Hoe kunnen wij er dan mee akkoord gaan dat zij het Heilige Land herkwijgen?”

1904 : Tijdens een ontmoeting van Herzl met de paus zegt de laatste: “Wij kunnen de (zionistische) beweging niet steunen.

We kunnen de Joden niet beletten naar Jeruzalem te gaan, maar we kunnen dat nimmer sanctioneren.

De grond van Jeruzalem, als die al niet heilig was, is geheiligd door het leven van Jezus Christus.

Als hoofd van de kerk kan ik u niet anders antwoorden.

De Joden hebben onze Heer niet erkend, daarom kunnen wij het Joodse volk niet erkennen”.

1905 : Oprichting van de antisemitische ‘Unie van het Russische Volk’, ook wel ‘Zwarte Honderden’ geheten.

De Unie organiseert op grote schaal pogroms in de Joodse concentratiegebieden en is verantwoordelijk voor de vlucht van twee miljoen Russische Joden, voornamelijk naar de VS.

Op het dieptepunt worden in één week tijd 660 Joodse dorpen aangevallen, waarbij zo’n duizend doden en tienduizend gewonden vallen.

1906 : In Rusland vinden 43 pogroms plaats.

Er vallen honderden doden.

1914 : Tussen 1881 en 1914 vluchten ruim 60.000 Russische Joden naar Israël, twee miljoen anderen naar de meer kansen biedende VS en nog eens 200.000 naar Engeland.

1917 : De Britse minister van buitenlandse zaken Arthur Balfour (een christenzionist) geeft een verklaring af, waarin Groot-Brittannië zich officieel voorstander toont van de vestiging van een ‘Joods Nationaal Tehuis’ in de landstreek Palestina.

De Balfour-verklaring wordt de volkenrechtelijke basis voor latere politieke documenten van de Volkenbond en de Verenigde Naties.

De Amerikaanse president Wilson, die sterk beïnvloed was door de argumenten van de Amerikaanse christenzionist William Blackstone, steunt de afgifte van de Britse verklaring (zie ook 1878 en 1891).

Met de communistische machtsovername in Rusland begint een periode van 70 jaar, waarin het Joden onmogelijk wordt gemaakt hun religie te belijden en hun cultuur in stand te houden.

De protestantse Ierse christenzionist John Henry Patterson, een kolonel in het Britse leger, wordt commandant van het uit Europese Joden bestaande Joodse Legioen, dat later in Samaria en de Jordaanvallei tegen de Turken vecht.

Het is de eerste georganiseerde Joodse strijdmacht sinds die van Bar Kochba.

Paus Benedictus de Vijftiende stelt zich tegenover de zionistische leider Nahum Sokolow positief op ten opzichte van een Joods nationaal tehuis in Palestina.

1918 : In Jalta (De Krim) worden 900 Joden door antisemieten in zee verdrinken.

In Sebastopol (De Krim) worden alle Joodseleiders vermoord.

1919 : Tienduizenden Russische Joden komen in een serie pogroms om het leven.

Het zwaartepunt ligt met 685 pogroms in de Oekraïne.

De Sovjets besluiten het Russische zionisme te vernietigen.

Bovendien worden alle religieuze Joodse instellingen in de USSR opgeheven en hun bezittingen (inclusief onroerend goed, zoals synagoges) in beslag genomen.

1920 : San Remo conferentie <http://www.youtube.com/watch?v=1mFZTOEIIID>

1920 : 142 pogroms in de Oekraïne.

Er vallen duizenden doden.

Tijdens de Zionistische Conferentie in Londen wijst Max Nordau op de tragedie van de Sovjet-Joden en roept hij op tot haast met het stichten van een Joodse entiteit in Israël.

1922 : Adolf Hitler kondigt publiekelijk aan dat – als hij eenmaal de macht krijgt – “ de uitroeiing van de Joden mijn eerste en belangrijkste taak zal zijn.

Zij kunnen zichzelf niet beschermen en niemand zal zich als hun beschermer opwerpen”.

1922 : De (eerste Joodse) Duitse minister van buitenlandse zaken, Walther Rathenau, wordt door antisemieten vermoord.

1933 : Adolf Hitler wordt kanselier van Duitsland.

Begin van de terreurcampagne tegen de Joden.

Berlijn: anti-Joodse rellen (maart), boycot van Joodse winkels (april), openbare verbranding van boeken van Joodse auteurs (mei), ziekenhuizen Judenrein verklaard (‘vrij van’ Joodse artsen en verplegend personeel).

Na een bezoek aan Duitsland schrijft de Amerikaanse hoogleraar Reinhold Niebuhr in de belangrijkste Amerikaanse christelijke krant Christian Century:

“Met ongeëvenaarde en primitieve wreedheid worden Joden gearresteerd, mishandeld en vermoord.

Maar er is geen publiek protest.

De Duitse kerken, zowel de protestantse als de katholieke, hebben zich overgegeven aan het nazisme en de Jodenhaat”.

1934 : De Duitse nazi-krant Der Stürmer publiceert een editie met middeleeuwse bloedsprookjes met ‘bewijzen’ dat Joden christelijk bloed gebruiken bij hun religieuze riten.

1933-1939 : 280.000 van de 525.000 Duitse Joden slagen er in deze periode in Duitsland te ontvluchten.

1935 : Duitsland voert de Neurenberger Wetten in, waarmee Joden officieel tweederangs burgers worden, hen onder andere de toegang kan worden ontzegd tot openbare faciliteiten en ze uit overheidsfuncties worden ontslagen.

Ook stemrecht wordt Joden ontnomen en seksuele relaties/huwelijken tussen Joden en ‘Ariërs’ verboden.

1937 : Paus Pius de Elfde geeft de encycieliek ‘Met brandende Zorg’ uit, waarin hij rassenleren afwijst als tegengesteld aan de christelijke waarheid.

Antisemitisme wordt echter niet direct door hem genoemd of gekritiseerd.

1938 : Franco herroept de (pas in 1920 verleende) gelijkberechtiging van de Spaanse Joden.

In Italië wordt een serie anti-Joodse maatregelen van kracht, waaronder een verbod op huwelijken met ‘Ariërs’.

‘Kristallnacht’ in Duitsland.

191 synagoges verwoest, 91 Joden vermoord en 30.000 naar concentratiekampen verzonden.

De Joodse gemeenschap krijgt een collectieve boete opgelegd van een miljard Mark.

Na de ‘Anschluss’ met Oostenrijk worden daar onmiddellijk de Neurenberger wetten van kracht.

500 Oostenrijkse Joden plegen zelfmoord.

1936-1939 : De Britse christenzionist en legerofficier Charles Orde Wingate vormt in Palestina Joodse gevechtseenheden, die de Arabische terreur gaan bestrijden.

Vanwege zijn zionistische opvattingen en hechte vriendschap voor de Joden laat Londen hem in 1939 overplaatsen.

Wingate’s eenheden worden later de kern van het Israëliësch leger en zijn militaire doctrines hebben het karakter van dat leger tot op de dag van vandaag in hoge mate bepaald.

1939 : De Britse mandaatregering geeft het Witboek uit, waarin de Joodse migratie naar Palestina wordt beperkt.

De maatregel kost ontelbare Europese Joden het leven.

Na de Duitse inval in Polen wordt daar meteen begonnen met de Entlösung der Judenfrage.

De Duitse gouverneur van Polen, Hans Frank: “ We kunnen geen 2,5 miljoen Joden doodschieten of vergiftigen.

We zullen echter toch bepaalde stappen moeten nemen om hen uit te roeien.

En dat zal gebeuren’.

1942 : In de Berlijnse buitenwijk Wannsee voltooien de nazi’s hun praktische plannen, die moeten leiden tot de volledige vernietiging van het Europese Jodendom.

De Zwitserse politie weigert bijna tienduizend Frans-Joodse vluchtelingen de toegang tot het land (‘omdat ras alleen geen reden is voor politiek asiel’).

De (veilig) in Zwitserland wonende Duitse theoloog Karl Barth publiceert een nieuw onderdeel van zijn Kirchliche Dogmatik, getiteld: ‘Israël en de gemeente’.

Ondanks het feit dat de Jodenvervolgung dat jaar een onvoorstelbare omvang bereikte, zwijgt Barth daarover in zijn boek en stelt hij zich ook niet solidair op met de Joden.

Na de oorlog geeft Barth openlijk toe dat hij een aversie heeft tegen de Joden.

1942 : De in de VS wonende Nederlandse schrijver / journalist en christenzionist Pierre van Paaschen wordt voorzitter van een comité, dat rekruten werft voor een Joods leger dat de veiligheid van de Joden in Israël moet gaan waarborgen.

In 1943 publiceert Van Paaschen zijn boek ‘De vergeten bondgenoot’, een scherpe veroordeling van de Britse anti-zionistische politiek in Palestina.

Het wordt in het Hebreeuws vertaald en vervolgens door de Britten verboden.

1939-1945 : De Holocaust (in het Hebreeuws Shoa geheten) kost het leven aan ruim zes miljoen Joden, waarvan anderhalf miljoen kinderen.

Het grootste deel van de Nederlandse Joden komt om.

1945 – 1946 : In Polen worden meer dan 500 Joden in pogroms vermoord.

De in 1939 door de Britten ingestelde Joodse immigratiebeperkingen in Eretz Israël (Palestina) blijven van kracht.

1945 : In Washington vindt de Internationale Christelijke Conferentie voor Palestina plaats, met delegaties uit dertig landen.

Men eist vrije Joodse migratie naar Palestina, onmiddellijke transfer van 100.000 Joodse vluchtelingen en steun voor een Joodse staat in het land van Israël.

1948 : Stichting van de Staat Israël in het land van Israël.

De Franse protestantse federatie stelt in haar verklaring tot de Eerste Vergadering van de Wereldraad van Kerken in Amsterdam (in een oproep tot jodenzending):

‘Er moet duidelijk onderscheid worden gemaakt tussen antisemitisme en anti-judaïsme, hetgeen speelt bij iedere oproep tot bekering (van Joden tot het christendom).

Het doel van bekering kan niets minder zijn dan de spirituele vernietiging van het judaïsme’.

1950 : De in de VS wonende Nederlandse christenzionist Pierre van Paaschen publiceert ‘Jewish Calling’ (Joodse Roeping), waarin hij de rouwklacht van Rachel als volgt herhaalt:

‘ Als Israël sterft zal Uw Torah leeg en zonder waarde worden.

De wereld zal niet verlost worden.

Als Israël wordt uitgewist, dan zult U niet langer de Heilige van Israël zijn.

U zult alleen zijn in Uw een-zaamheid, ongeliefd, ongekend, net als voor de schepping van de wereld’.

1959 : Paus Johannes de Drieëntwintigste verklaart dat het anti-Joodse Pro Perfides Judaeis zal (‘de verderfelijke Joden’) worden geschrapt uit de liturgie voor Goede Vrijdag.

1961 : De Wereldraad van Kerken veroordeelt antisemitisme als ‘een misdaad tegen God en de mens’ en stelt: “ De historische gebeurtenissen, welke hebben geleid tot de kruisiging, mogen niet zodanig worden voorgesteld, dat ze het Joodse volk van vandaag verantwoordelijkheden opleggen, welke behoren tot onze collectieve mensheid en niet tot één ras of gemeenschap”.

Waar het gaat om de Joodse staat Israël ontwikkelt de Raad zich uiteindelijk echter tot een in wezen antizionistisch bolwerk en een steunpilaar van de ‘Palestijnse bevrijdingstheologie’.

1964 : Als eerste paus maakt Paulus de Zesde een pelgrimsreis naar het Heilige land.

Hij bezoekt Israël en de door Jordanië bezette gebieden, waaronder Oost-Jeruzalem.

In Noordwest- Galilea wordt begonnen met de bouw van de christelijke nederzetting Nes Ammim (= Banier (of wonder) voor de volkeren).

De initiatiefnemers, waaronder veel Nederlanders, zoals Johan Pilon, willen het Joodse volk daarmee ‘het andere gezicht van het christendom’ tonen.

1965 : Onder paus Johannes de Drieëntwintigste stelt het Tweede Vaticaans Concilie in de revolutionaire verklaring ‘Nostra Aetate’ officieel vast, dat het Joodse volk niet verantwoordelijk kan worden gesteld voor de dood van Jezus en dat ook niet mag worden gesteld dat God de Joden heeft verworpen.

Een correctie :

Nostra aetate werd gepubliceerd toen Paulus de Zesde paus was. Johannes de Drieëntwintigste overleed in 1963.

Wel wordt subtiel benadrukt dat de Kerk het nieuwe volk van God is.

1967 : Tijdens de Zesdaagse Oorlog verovert Israël Judea, Samaria, de Golan, de Gazastrook en Oost-Jeruzalem.

Tal van Joodse en christelijke heilige plaatsen komen daarmee onder Israëliisch bewind.

Rusland verbreekt de diplomatieke betrekkingen met Israël.

Nederland treedt op als Israëls belangenbehartiger in de Sovjet-Unie en wordt daarmee administratief verantwoordelijk voor de migratie van Sovjet-Joden naar de Joodse staat.

Deze ‘vriendendienst’ zal bijna een kwart eeuw duren.

In de VS wordt de christen-zionistische organisatie Christians Concerned for Israel opgericht.

1968-1988 : In deze periode worden honderden Sovjet-Joden gevangen gezet omdat ze een leidende rol spelen in de zionistische beweging.

Achter deze ‘Gevangenen van Zion’ zoals Nathan Sjaranski en Josef Begun, staan honderdduizenden ‘refuseniks’, Joden die het land niet mogen verlaten.

Velen verliezen na een verzoek om een uitreisvisum hun baan en worden geteisterd door antisemitische pesterijen en intimidatie.

In het begin van de jaren zeventig staan de Sovjets een Joodse emigratiegolf toe, waarvan ruim 100.000 mensen gebruik kunnen maken,

maar dan sluit men de poorten... tot Gorbatsjov ze in 1989 weer openzet.

Tussen oktober 1989 en december 1991 arriveren 330.000 Sovjet-Joden in Israël en nog eens 120.000 anderen in de VS.

1971 : In een brief aan de Vaticaanse krant L'Osservatore Romano hekelt de Amerikaans-katholieke theoloog en invloedrijke christen-zionist John Oesterreicher zowel de anti-Israëlsche opvattingen van de krant als de houding van de katholieke kerk:

“Terwijl christenen en moslims in Israël onder het Jordaanse bestuur (1948-1967) vrijheid van godsdienst genoten, werd dat recht aan Joden ontzegd.

Ze mochten zelfs niet bidden bij de Westelijke (Klaag-) Muur, ook al was de vrije toegang daartoe en tot andere plaatsen vastgelegd in de wapenstilstandsovereenkomst tussen Israël en Jordanië.

De behandeling van de Joden, alsook de beperkingen die worden opgelegd aan Israëlsche moslims en christenen, schenden de Overeenkomst,

maar niet één christelijke bisschop heeft daar zijn ongenoegen over geuit.

Waar was het christelijke protest tegen de verwoesting van alle synagoges in Jeruzalem onder het Jordaanse bewind?

Waar was de veroordeling van het gebruik van Joodse grafstenen bij het aanleggen van voetpaden in het kamp van het Arabische Legioen?”

1973 Jom Kippur oorlog, <http://www.cjo.nl/archief/archief-2006-08/oud-minister-vredeling-overleden-cjo-roemt-zijn-onconventioneel-leiderschap.html>

1974 : Een groep Nederlandse oud-verzetsstrijders en christenzionisten richt het Israël Comité Nederland op.

1975 : De Algemene Vergadering van de VN neemt een resolutie aan, die zionisme gelijkstelt aan racisme.

Het Vaticaan publiceert ‘Richtlijnen en Suggesties voor de Verhouding met het Jodendom’.

Het is een afwijzing van de katholieke leer dat het jodendom rigide en liefdeloos is en een oproep aan katholieken om antisemitisme te bestrijden.

1975 : De Wereldraad van Kerken neemt in Nairobi een resolutie aan over Israël en het Midden-Oosten, die is verstoken van enige theologische referentie.

De Raad eist:

1. ‘Terugtrekking van Israël uit de gebieden, die in 1967 werden veroverd (inclusief Jeruzalem).
2. Het recht van alle staten, inclusief Israël en de Arabische Staten, om in vrede te leven binnen veilige en erkende grenzen, en
3. Het recht van het Palestijnse volk op zelfbeschikking’.

1980 : Dertien landen, waaronder Nederland, verhuizen hun ambassade van Jeruzalem naar Tel Aviv.

Uit protest tegen de diplomatieke evacuatie uit Jeruzalem wordt daar in september de Internationale Christelijke Ambassade gevestigd.

Het project wordt ondersteund door christenen uit tal van landen.

Woordvoerder en drijvende kracht van de ambassade was de Nederlandse christenzionist ds. Jan Willem van der Hoeven.

1981 : De Nederlandse zakenman en christen-zionist Karel van Oordt richt Christenen voor Israël op, dat uiteindelijk uitgroeit tot de grootste christen-zionistische organisatie in Europa (ruim 70.000 begunstigers in 1999).

1983 : De Wereldraad van Kerken zegt in een resolutie over Israël en het Midden-Oosten:

“Historische en bepaalde theologische interpretaties hebben christenen vaak in de war gebracht bij het evalueren van de religieuze en politieke ontwikkelingen in het Midden-Oosten” (hiermee doelt de raad op het bij veel christenen levende geloof, dat de terugkeer van de Joden naar het Land van Israël voorafgaat aan de wederkomst van Christus).

Voor het overige is de Resolutie van de Raad zeer anti-Israëliisch en pro- Arabisch.

1985 : Het Vaticaan publiceert ‘De gezamenlijke band- Christenen en Joden’ (Notities voor prediken en onderwijzen), waarin positieve aandacht wordt gevraagd voor de relatie met het Jodendom.

Het is het eerste officiële Vaticaanse document, waarin de Staat Israël en de Holocaust worden genoemd.

Paus Johannes Paulus II bezoekt Nederland, maar hij ontmoet geen Joodse leiders, omdat hij hun eis weigert in te willigen publiekelijk de staat Israël te erkennen en toe te geven, dat de kerk en het Vaticaan een kwalijke rol hebben gespeeld bij de jodenvervolging (waarbij o.a. wordt gedoeld op de weigering van paus Pius de Twaalfde om de nazi-gruwelen te veroordelen).

1986 : Paus Johannes Paulus II brengt een officieel bezoek aan de Grote Synagoge in Rome.

1989 : In het Vaticaanse document ‘De Kerk en racisme’ wordt antisemitisme veroordeeld als de meest tragische vorm, die de ‘racistische ideologie’ in onze eeuw heeft gekregen.

Antizionisme dient volgens de verklaring ‘vaak als een dekmantel voor antisemitisme, waarmee het zich voedt en waarop het steunt’.

Desondanks blijft de politieke houding van het Vaticaan vis-à-vis Israël echter in belangrijke mate negatief.

Zo wordt het standpunt gehandhaafd dat Jeruzalem moet worden geïnternationaliseerd en steunt het Vaticaan in woord en daad de Palestijnse zaak.

Na Joodse protesten tegen de vestiging van een klooster in Auschwitz doet de Poolse kardinaal Glemp een serie antisemitische uitspraken.

Het Vaticaan veroordeelt hem en roept op het klooster te verplaatsen.

1991 : De Algemene Vergadering van de VN herroept resolutie 3379 (zionisme = racisme) uit 1975.

1992 : Christenen voor Israël begint een grootschalige en succesvolle actie voor de bouw van een opvangcentrum voor nieuwe immigranten in Jeruzalem ('het Hollanddorp').

1993 : In het Oslo-akkoord komen Israël en de P.L.O. overeen, dat de Palestijnse Arabieren gedurende vijf jaar autonomie krijgen.

Over een daarop aansluitende definitieve regeling moeten partijen voor eind mei 1999 overeenstemming bereiken.

Op 31 december ondertekenen vertegenwoordigers van Israël en het Vaticaan de Basisovereenkomst, waarin wederzijdse erkenning en normalisatie van betrekkingen wordt overeengekomen.

De overeenkomst beslaat niet alleen de politieke relaties tussen Israël en de Heilige Stoel, maar ook die tussen het Joodse volk en de katholieke kerk.

De talloze in de loop der eeuwen door de kerk van de Joden geroofde eigendommen (waaronder kunstvoorwerpen, judaïca en synagoges) en de door de sinds de 4^e eeuw door het Vaticaan geheelde tempelschatten, worden echter niet aan de Joden geretourneerd.

1994 : Het Vaticaan en Israël gaan volledige diplomatieke betrekkingen aan.

1995 : In Hebron wordt een Christian Peacemaker Team (CPT) gevestigd.

De CPT's zijn een initiatief van de Mennonitische kerk en de Kerk der Broeders in de VS (beide kerken zijn geworteld in de vervangingstheologie).

De CPT-vrijwilligers in Hebron ontvochten zich door de jaren heen als goed gemotiveerde en uitgeruste bondgenoten van de PLO en Arabische reischoppers, die in de grenszone tussen de Arabische en de Joodse wijk opereren.

Daarnaast voert het CPT in Hebron een keiharde propagandaoorlog tegen de kleine Joodse gemeenschap in de stad en tegen het Israëlische veiligheids- en ruimtelijke ordeningsbeleid.

1996 : Christenen voor Israël sticht een afdeling in de VS.

Daarna volgen afdelingen in Canada en Duitsland.

De Frans-katholieke theoloog Henri Grous (Abbé Pierre) betuigt openlijk steun aan zijn voor de rechter gedaagde vriend, de beruchte Franse antisemiet en Holocaust-ontkenner Roger Garaudy.

1997 : Christenen voor Israël start met ‘Breng de Joden thuis’ een project ter gelegenheid van Israël-50.

De organisatie wil 50.000 Oekraïense Joden naar Israël helpen emigreren via Good News Travel.

Het project, waaronder ook voorlichting wordt gegeven aan potentiële Joodse emigranten, loopt tot eind 1999.

1998 : Israël bestaat 50 jaar.

TIJDLIJN BIJ DE GESCHIEDENIS VAN Jodendom en christendom. (Uit een themanummer van Israël Aktueel 1999, een uitgave van Christenen voor Israël), gemaakt door Wim Kortenoeven en opnieuw uitgetypt en soms enigszins aangevuld door Gielah Tabak).
Met dank dus aan Wim, Gielah en Chr.v.Israel,
shalom, Ben Kok (joods-chr. pastor)

PS: zie ook <http://www.crethiplethi.com/a-very-brief-history-of-european-christian-anti-jewish-sentiment/the-holocaust/2012/>

-63: De Romeinen veroveren Israël.

-4 : Geboorte van Yeshúa, zoon van Josef en Mirjam.

De Hebreeuwse namen van Yeshúa en Mirjam worden bij de totstandkoming van het Nieuwe Testament vergriekst (in Jezus en Maria... G.T.).

Herodes sterft.

Archelaus volgt hem op.

6: Archelaus afgezet en vervangen door Herodes Antipas.

8: De dominante Farizeese school van rabbijn Shammai geeft 18 edicten uit, die een fysieke scheiding tussen Joden en heidenen beogen en zodoende het Jodendom van heidense invloeden moeten vrijwaren.

De edicten worden algemeen aanvaard en worden later de basis voor de oppositie van de Joden en de Farizeeërs tegen de missie van Jezus en de apostelen.

26: Pontius Pilatus wordt gouverneur van Judea.

27: Begin van Jezus' optreden.

Prediking van een spirituele vernieuwing van het Jodendom met volledige inachtneming van de Torah.

29: Onthoofding van Jochanan ben Zachariah (Johannes de Doper) op bevel van Herodes Antipas.

30: De Romeinen martelen en vermoorden Jezus in Jeruzalem. Hij staat echter op en vaart naar de hemel, vanwaar Hij terug zal komen!

36: Pontius Pilatus laat een grote groep Samaritaanse burgers vermoorden.

Deze wandaad wordt reden voor zijn ontslag.

37: Keizer Tiberias sterft en wordt opgevolgd door Caligula, die zichzelf tot godheid verklaart.

39: Caligula verordent dat in de tempel een beeld van hem wordt opgericht.

Na een smeekbede van koning Agrippa trekt Caligula de opdracht weer in.

Hij overlijdt in 41 en wordt opgevolgd door Claudius.

44: Paulus (rabbi Sha' oel) predikt in Antiochië, waar de term ' christen' in zwang komt.

49: Het concilie van Jeruzalem bespreekt de toetreding van heidenen tot de (nog steeds Joodse) sekte van de volgelingen van Jezus.

Zij behoeven niet te worden besneden.

Na botsingen tussen orthodoxe en christen-Joden laat Claudius alle Joden uit Rome verbannen.

54: Keizer Claudius wordt vergiftigd en opgevolgd door Nero.

64: Rome in brand gestoken.

Nero beschuldigt de christenen en begint hen te vervolgen.

65: Begin van de eerste Joodse opstand tegen Rome.

De christen-Joden ontvluchten Jeruzalem.

67: Romeinse legers onder Vespasianus veroveren Galilea en vervolgens de Joodse bergstad Gamla (Golan), waar ze een vreselijke slachting aanrichten.

Uit angst om in Romeinse handen te vallen plegen duizenden andere Joden zelfmoord door vanaf de stadsmuur in een ravijn te springen.

68: Nero pleegt zelfmoord.

Er volgt een snelle wisseling van de wacht via Galba, Vitellius, Otho en (in 69) generaal Vespasianus.

70: Jeruzalem veroverd door Titus (de zoon van Vespasianus).

Tempel en een groot deel van de stad worden vernietigd.

Slachting van de inwoners.

De Romeinen kappen honderdduizenden bomen en strooien zout in akkers om de Joden te straffen voor hun rebellie.

Tienduizenden worden gedeporteerd of in slavernij gevoerd.

73: De Romeinse veldtocht gaat zuidwaarts.

Eerst valt Herodion, vervolgens Qumran, waar de verdedigers hun religieuze boeken nog voor de aanvallers kunnen verstoppen.

(In 1947 worden deze Dode Zeerollen ontdekt).

Als laatste Joodse bolwerk valt Massada in handen van de Romeinen.

De verdedigers plegen zelfmoord.

79: De verwoester van Gamla, keizer Vespasianus, sterft en wordt opgevolgd door zijn zoon Titus, de verwoester van Jeruzalem.

81: Domitianus volgt Titus op als keizer.

Na een aanslag op zijn leven begint ook hij een christenvervolging.

90: De rabbijnen Jochanan ben Zakkai en Gamaliël II herstellen het Sanhedrin en verbannen de christen-Joden uit de synagoges.

91: Paus Clemens geeft de Joden de schuld van de christenvervolging.

117: De nieuwe Romeinse keizer Hadrianus verplettert nieuwe Joodse opstanden en verbiedt de besnijdenis en andere Joodse essentialia.

125: De eerste geregistreerde melding over christenen uit de heidenen, die hun gebed richtten tot Maria.

132: In 'èrèts jies'raeel begint de tweede Joodse opstand tegen Rome onder Shimon bar Kochba, door rabbijn Akiva 'Messias' genoemd. De christenen houden zich afzijdig.

135: Bij het door Rome bedwingen van de Joodse opstand vallen circa 600.000 Joodse doden. Talloze anderen worden gedeporteerd of in slavernij gevoerd en vele Joodse religieuze en politieke leiders, onder wie rabbi Akiva en zijn discipelen, geëxecuteerd.

Jeruzalem wordt geheel verwoest, in Romeinse stijl weer opgebouwd en 'Aelia Capitolina' genoemd.

Judea krijgt de naam 'Palaestina'.

De na de verwoesting van 70 deels herstelde tempel wordt gewijd aan Zeus.

De niet-Jood Marcus wordt bisschop van de christen-Joden in Jeruzalem.

Dit is een belangrijk precedent, want zijn 15 voorgangers waren allen Torah-getrouwe Joden.

138: Hadrianus sterft en zijn opvolger Antoninus Pius verlicht de anti-Joodse maatregelen.

175: De term 'Oude Testament' voor het eerst gebruikt in Sardes.

185: Kerkvader Origenes verbiedt theologische studie op basis van Joodse bronnen.

200: Keizer Severus verbiedt toetreding tot het Jodendom.

Kerkvader Origenes formuleert de vervangingstheologie.

“Wij mogen er wel vertrouwen in hebben dat de Joden niet naar hun eerdere situatie terugkeren, want zij hebben de meest verschrikkelijke van alle misdaden begaan, door een samenzwering te beginnen tegen de Redder van het menselijke ras.

Daarom moest de stad waar Jezus leed wel worden verwoest, moest de Joodse natie uit haar land worden verdreven en moest een ander volk door God worden geroepen voor de gezegende uitverkiezing”.

201: In Syrië wordt de eerste specifiek 'christelijke' kerk gebouwd.

260: Eerste gedocumenteerde gebed van christenen tot de 'heiligen' Petrus en Paulus.

306: De Synode van Elvira verbiedt christenen om met Joden te eten, te leven of hen te huwen.

311: Keizer Galerius maakt een eind aan de christenvervolgingen.

312: In navolging van zijn moeder Helena bekeert de nieuwe Romeinse keizer Constantijn zich tot het christendom.

Hij blijft in werkelijkheid echter tot zijn dood een aanhanger van het veelgodendom.

313: Constantijn verleent de Romeinen godsdienstvrijheid en heft daarmee ook het (formele) verbod op het christendom op.

315: Constantijn geeft anti-Joodse edicten uit, waaronder een verbod op toetreding tot het Jodendom.

321: Constantijn roept de zondag uit tot de officiële (christelijke) rustdag.

324: Constantijn verplaatst de Romeinse hoofdstad naar Turkije, waar hij Constantinopel sticht (nu Istanboel).

325: Tijdens het Concilie van Nicea worden maatregelen genomen tegen de groeiende ketterij.

‘ Joodse’ bisschoppen worden voor het eerst niet uitgenodigd.

In Nicea wordt de gelijknamige geloofsbelijdenis opgesteld en worden belangrijke dogma’s vastgelegd.

Het belangrijkste Niceaanse dogma is dat van de Heilige Tweeëenheid (God en Jezus zijn Dezelfde).

Bisschoppen die dit niet aanvaardden worden verbannen.

Voorts wordt besloten Pasen in de tijd te scheiden van Pésach (...” Want het zou buiten elke maatstaf ongepast zijn als wij op het heiligste aller feesten de gewoonten van de Joden zouden volgen.

Laten we niets gemeen hebben met dat afschuwelijke volk...”).

333: Op last van Constantijn moeten christen-Joden op straffe des doods al hun banden met het Jodendom verbreken.

337: Het christendom wordt de voornaamste staatsreligie van het Romeinse Rijk.

Constantijn sterft en wordt opgevolgd door zijn drie zonen, van wie Constantius de hoofdrol speelt.

338: De christelijke kerk vervangt de Joodse kalender door de zonnecalender.

350: Voltooiing van de Codex Vaticanus, de eerste volledig christelijke Bijbel.

Keizer Constantius en zijn oma Helena beginnen met de bouw van kerken in het land van Israël.

Helena wordt befaamd omdat zij met haar intuïtie de historische locaties ‘ precies kan aanwijzen’.

351: Een Joodse opstand in Galilea tegen de Byzantijns-christelijke overheersing wordt met geweld de kop ingedrukt.

Belangrijke Joodse centra worden vernietigd.

362: De anti-christelijke West-Romeinse keizer Julianus probeert zich van Joodse steun te verzekeren en belooft dat de tempel zal worden herbouwd.

Joden beginnen de christenen uit Jeruzalem te verdrijven.

Julianus sterft echter in 363 en met hem de tempelplannen.

364: Het concilie van Laodicea voert de doodstraf in voor christenen, die de shabbat houden.

Mede hierdoor komt er een einde aan het ‘ Messias-belijdende Jodendom’.

Dat komt eerst in de 19^e eeuw weer op.

379: De nieuwe keizer Theodosius 1 herstelt de macht van de christelijke kerk in het rijk.

381: Het concilie van Constantinopel stelt het dogma in van de heilige Drie-eenheid, waarbij de derde component bestaat uit de Heilige Geest (zie ook 325).

387: Kerkvader Johannes Chrysostomus begint een felle haat- en geweldcampagne tegen de Joden en de ‘ judaïsanten’ (heidenen, die waren toegetreden tot de nog

‘ synagogale ’ kerk en die zich verzetten tegen de anti-Joodse houding van de latere, door heidenen gedomineerde kerk).

388: Opgehitst door hun bisschop steken christenen de synagoge van Callinicum (Mesopotamië) in brand .

Keizer Theodosius eist vervolgens van de bisschop dat die het gebouw laat herstellen en de daders straft.

In een bezwaarschrift aan de keizer schrijft de bisschop van Milaan, (Sint!) Ambrosius, daarop: “ zij, die synagoges beschermen, zijn bondgenoten van de Joden en derhalve vijanden van Christus”.

Daarop trekt Theodosius zijn bevel in en heeft de kerk het laatste woord.

De theoretische scheiding tussen kerk en synagoge, die in Nicea werd bepaald, is nu wet voor de christelijke machthebbers.

395: Het Romeinse rijk wordt gesplitst.

Het oostelijk deel wordt Byzantium.

415: De (latere heilige) bisschop Augustinus van Hippo schrijft:

“ Het ware tegenbeeld van de Jood is Judas Iscariot, die de Heer verkoopt voor zilver.

De Joden zullen de Schrift nimmer kunnen begrijpen en zullen voor eeuwig de schuld dragen voor de dood van Jezus”.

418: De later heilig verklaarde Jerome, de vertaler van de Bijbel in het Latijn (de Vulgaat), schrijft over de synagoge:

“ Als je het een bordeel noemt, hok van ontucht, schuilplaats van de duivel, fort van satan, afgrond met iedere voorstelbare catastrofe, of wat men ook wil, dan zegt men nog minder dan hetgeen verdient”.

419: De christelijke monnik Barsauma van Nisibis geeft leiding aan een geweldcampagne tegen de Joden in het land van Israël.

Tientallen synagoges worden vernietigd.

438: Keizer Theodosius II bekrachtigt het verbod op de bouw van synagoges en verbiedt bovendien dat Joden publieke functies vervullen- “ opdat zij de Romeinse wet en het christendom niet beledigen”.

451: Het concilie van Chalcedon verleent de bisschoppen van Constantinopel en van Rome (de paus) dezelfde autoriteit.

Dit markeert het begin van het schisma tussen de Oosterse en Westerse kerken.

527: Justianus wordt keizer van Byzantium en initieert strenge anti-Joodse maatregelen.

538: Het wordt Joden verboden om christelijke werknemers te hebben.

Bijgevolg wordt het voor hen vrijwel onmogelijk om landbouw te bedrijven.

Toetreding tot gildes wordt hun later ook verboden, waardoor voor de meesten alleen de handel overblijft.

543: Byzantium verbant de Joden uit Jeruzalem.

576: Verwoesting van de synagogen in het Franse Clermont-Ferrand.

De plaatselijke bisschop dwingt ruim 500 Joden zich te laten dopen.

De anderen vluchten.

582: De Frankische koning Chiperic laat de Joden kiezen tussen het uitsteken van hun ogen of de doop.

589: De Katholieke Raad van Toledo verordent dat kinderen uit Joods-christelijke huwelijken gedoopt moeten worden.

Later wordt dit ook elders van kracht.

600: Paus Gregorius I introduceert een nieuw systeem om Joden tot aanvaarding van het christendom te dwingen.

Joodse religieuze activiteiten worden gehinderd, terwijl bekeerlingen politieke en economische voordelen wordt beloofd.

Joden moeten wel worden beschermd tegen geweld.

612: De Spaanse koning Sisebut verklaart alle schulden van christenen aan Joden nietig.

Joodse eigenaren van onroerend goed dienen zich te laten dopen op straffe van verbeurdverklaring van hun eigendom.

Later volgt een ultimatum aan alle Joden: christendoop of verbanning.

614: Joodse eenheden helpen het Perzische leger bij de verovering van Galilea, Judea en Jeruzalem.

De Heilige Stad wordt daarna onder Joods beheer gesteld.

Christenen worden verjaagd en kerken verwoest.

Drie jaar later herkrijgen de christenen de controle.

Duizenden Joden worden vermoord en de overlevenden opnieuw verdreven.

624-628: Omdat ze weigeren hem in de islam te volgen verdrijft de moslimleider Mohammed de Joodse inwoners van Arabië.

628: De Byzantijns-christelijke keizer Heraclius bepaalt dat alle Joden in zijn rijk zich tot het christendom dienen te bekeren.

Daarnaast bekrachtigt hij de order, die Joden uit Jeruzalem verbant.

629: Als keizer Heraclius Jeruzalem bezoekt, wordt hij verwelkomd door Joodse leiders en gaat hij akkoord met het intrekken van anti-Joodse maatregelen.

De clerus in de Heilige Grafkerk dwingt Heraclius echter zijn eed te breken en de Joden worden opnieuw uit Jeruzalem verdreven.

632: Islam-stichter Mohammed sterft.

638: Byzantijns Jeruzalem veroverd door de moslims.

Joden mogen zich weer in de stad vestigen.

De Raad van Toledo bepaalt dat in Spanje alleen katholieken mogen wonen.

Veel Joden laten zich dopen, maar blijven in het geheim Jood.

653: de Raad van Toledo berispt de Spaanse koning omdat die geen maatregelen treft tegen de Joodse religie, met name de praktijken van de Marrano's.

Volgens koning Recceswinth zijn alle bekeerde Joden echter loyale christenen.

Toch kondigt hij een verbod af op de besnijdenis en op het houden van de shabbat en de Joodse feestdagen.

660: De Byzantijnse kerk op het Tempelplein omgebouwd tot de Al-Aqsa moskee.

691: Kalief Al-Malik begint met de bouw van de Rotskoepel op de plaats, waar ooit de tempel stond.

700: Onder het discriminerende 'Convenant van Omar' wordt de positie geregeld van Joden en christenen onder islamitisch bewind.

Ze worden als 'dhimmies' getolereerd tegen het betalen van een hoge belasting.

700-1016: Ten Noorden van de Zwarte- en de Kaspische Zee ontstaat het Joodse koninkrijk van de Khazaren, een nomadenvolk uit Centraal-Azië.

In 700 bekeren koning Bulan en een deel van zijn volk zich tot het Jodendom.

Tienduizenden Joodse vluchtelingen uit Griekenland, Rusland en Perzië migreren naar Khazaria.

De bevolking blijft echter een mix van christenen, moslims, heidenen en Joden.

De religieuze tolerantie blijkt uit het Hooggerechtshof, waarin twee Joden, twee christenen, twee moslims en een heiden zitting hebben.

In 1016 wordt Khazaria vernietigd door een Russisch-Byzantijns leger.

De Joden worden verspreid over Rusland en Byzantium.

711: De moslims vallen Spanje binnen en worden bij hun opmars geholpen door Marrano's.

De Visigotische adel wordt verdreven en veel verbannen Joden keren terug.

Tijdens de tolerante islamitische bezetting van Spanje bloeit de Joodse cultuur.

787 : Het tweede Concilie van Nicea accordeert niet alleen het plaatsen van gesneden beelden in kerken, maar ook de verering ervan.

800: Begin van de omvangrijke Joodse migratie naar de Rijnvallei en de gebieden ten oosten daarvan.

Het vestigingsgebied wordt ' Ashkenaz' genoemd (afgeleid: Ashkenazisch).

808: Het Joodse beleid van de Frankische keizer Karel de Grote is ambivalent.

Hij heeft Joodse raadgevers aan zijn hof en hij doet zaken met vooraanstaande Joden, maar hij verbiedt hen om christenen in dienst te hebben en kerkgronden aan te kopen en laat de kerkelijke autoriteiten vrij in hun anti-Joodse politiek.

820: De Frankische keizer Lodewijk de Vrome (zoon van Karel de Grote) voert een vriendelijk en rechtvaardig beleid ten aanzien van de Joden.

Zij mogen weer eigen bezit hebben en worden actief beschermd tegen de vele vijandige functionarissen van de kerk.

Tot woede van de laatsten krijgen de Joden op basis van Lodewijks ' Handvest van Bescherming' zelfs bepaalde politieke rechten en enige juridische autonomie.

839: De voormalige bisschop aan het hoofd van Lodewijk de Vrome verhuist naar Saragossa, bekeert zich daar tot het Jodendom en verandert zijn naam van Bodo in Eleazar.

In de annalen wordt melding gemaakt van zijn langdurige theologische debatten met de in Cordoba woonachtige christen Alvaro.

850: In de oostelijke delen van de islamitische wereld wordt begonnen met het opleggen van een Joodse kledingcode, die zich later zal verspreiden over vrijwel geheel de islamitische en grote delen van de christelijke wereld.

Joden dienen voortaan een gele hoed te dragen of een gele lap op hun kleding.

Later zouden ook de nazi's deze maatregel instellen.

873: De Byzantijnse keizer Basileus 1 bekrachtigt de strengste anti-Joodse maatregelen, teneinde de Joden te dwingen zich tot het christendom te laten bekeren.

1012: Als een katholieke priester uit Mainz zich heeft bekeerd tot het Jodendom, laat keizer Hendrik de Tweede alle Joden uit de stad verbannen.

1021: Nadat Rome op Goede Vrijdag is getroffen door een aardbeving, worden groepen Joden gearresteerd en ervan beschuldigd een hostie met een spijker te hebben doorstoken.

Ze worden gemarteld, waarna ze bekennen en op de brandstapel worden vermoord.

Het 'ontheiligen van de hostie' wordt in de eeuwen hierna in heel Europa een veel voorkomende beschuldiging, die duizenden Joden het leven kost.

1046: Omdat de kerk het bankieren onchristelijk acht, verlenen overheden in Duitsland/Oostenrijk het monopolie voor het verschaffen van geldleningen aan de Joden.

In sommige steden worden Joden hier zelfs toe verplicht.

1060: De Italiaanse kerkhervormer Peter Damiani schrijft twee traktaten, waarin hij het Jodendom aanvalt.

Centraal daarin staat dat de wrede God van het Oude Testament zou zijn opgevolgd door de liefhebbende God van het Nieuwe.

Damiani's geschriften geven de kruisvaarders argumenten, om op grote schaal Joden te vermoorden.

1066: In het kielzog van Willem de Veroveraar reizen honderden Joden naar Engeland en stichten daar gemeenschappen.

In Granada breken anti-Joodse rellen uit.

Plaatselijke moslims zijn ontevreden over de welvaart van de Joden in de stad.

Ruim 5000 Joden worden vermoord.

1085: Koning Alfonso de Zesde verdrijft de Moren en herstelt het christelijke bewind in Spanje.

Hij is de Joden gunstig gezind en benoemt velen van hen in de diplomatieke dienst en bij de belastingen.

Daarmee haalt hij zich de woede op de hals van paus Gregorius de Zevende.

1091: Alfonso de Zesde wijkt voor de politieke druk en ontnemt de Joden privileges en een deel van hun burgerrechten.

1095 : Paus Urbanus II roept op tot de eerste kruistocht.

De vrijwilligers stichten voor hun vertrek naar Jeruzalem slachtingen aan onder de Joden in Frankrijk en het Rijnland (met meer dan 12.000 doden).

1099: De kruisvaarders veroveren Jeruzalem.

Tienduizenden Joden en moslims worden vermoord.

Joden worden in synagoges opgesloten, waarna die in brand worden gestoken.

De Jodenvervolgingen in Israël vlammen periodiek op tot 1291.

1109 : Na de dood van de Spaanse koning Alfonso de Zesde wordt de Joodse gemeenschap in Toledo slachtoffer van een pogrom.

Oude anti-Joodse maatregelen worden kort daarna opnieuw volledig van kracht.

Vanwege hun kennis van het Arabisch en de wetenschappen houden veel Joden echter wel hun overheidsfuncties.

1130 : Na de beschuldiging, dat een Jood een zieke heeft gedood, wordt de Joodse gemeenschap van Londen collectief beboet voor het destijds fabelachtige bedrag van 2000 pond.

1146 : In Norwich beschuldigen monniken een Jood ervan dat hij een christelijk kind zou hebben gedood en het bloed in matzes verwerkt.

Pogroms volgen.

Dit scenario herhaalt zich in Gloucester (1168) en Winchester (1192).

Het ‘ bloedsprookje’ verspreidt zich daarna snel over de rest van Europa en kost door de eeuwen heen aan duizenden Joden het leven.

1171 : De Joden van het Franse Rouen worden in hun synagoges levend verbrand.

1176 : Voor het eerst wordt het in Europa gangbare concept openlijk geformuleerd van de Joden als lijfeigenen van de heerser.

De Wet van Teruel (Spanje) stelt:

“ De Joden zijn de lijfeigenen van de koning en het onvervreembare eigendom van de koninklijke schatkamer”.

Deze formulering verschaft de theoretische basis voor de vernedering van Joden, terwijl die en hun eigendommen aan de andere kant bescherming kan worden geboden als dat de heerser van pas komt.

1179 :Het derde Lateraans Concilie (onder paus Alexander III) bepaalt:

Joden mogen geen christelijk personeel hebben en het getuigenis van een christen tegen een Jood is altijd geldig.

1182 : De Franse Joden worden verjaagd en hun landerijen in beslag genomen.

1190 : In Engeland breken anti-Joodse rellen uit.

In York vluchten 500 Joden naar een vesting.

Als de situatie onhoudbaar wordt, volgt een herhaling van Massada (73 AD).

Men pleegt collectieve zelfmoord.

1191 : De kruisvaarders verdrijven de Joden uit Ashkelon (Israël).

1204 : Kruisvaarders plunderen Constantinopel en verwoesten de Joodse wijk.

1212 : Driehonderd rabbijnen uit Engeland en Frankrijk vestigen zich in Jeruzalem en elders in Israël om de tijdens het kruisvaardersbewind gedecimeerde Joodse gemeenschappen nieuw leven in te blazen.

1215 : Het vierde Lateraanse Concilie (onder paus Innocentius III) beslist dat Joden speciale kleding moeten dragen, zodat zij zich van christenen onderscheiden.

Tevens wordt het Joden verboden publieke functies te vervullen, aan universiteiten te studeren, zaken te doen met christenen, die zich niet aan de kerkregels houden en mogen bekeerlingen tot het christendom geen enkele Joodse rite meer handhaven.

1216 : Paus Honorius III sticht de Dominicaner Orde.

Die wordt belast met de strijd tegen ketterij, maar richt zich ook in woord, daad, preek en geschrift tegen Joden.

1222 : De Brit Robert of Reading bekeert zich tot het Jodendom en huwt een Joodse vrouw.

Hij wordt opgepakt en levend verbrand.

1230 : De Franse koning en vertegenwoordigers van de adel ondertekenen het Verdrag van Melun, waarin zij beloven elkaars Joden niet meer te stelen (zie ook 1176).

Het verdrag gaat uit van de notie dat koningen en baronnen eigenaren zijn van hun Joodse dienaren en van al hun bezit.

1231 : Paus Gregorius de Negende sticht de Inquisitie.

Die wordt ingezet tegen ketters en Joden.

Historici schatten het aantal Joodse dodelijke slachtoffers van de Inquisitie op ruim 50.000.

1234 : Het wordt Joden verboden te wonen in het Britse Newcastle.

Hetzelfde lot wacht de Joden van Derby (1261), Romsey (1266) en Cambridge (1275).

1236 : De Rooms-Duitse keizer Frederik II verklaart het concept van de Joden als ‘ lijfeigenen van de kroon’ van toepassing op het gehele Roomse rijk.

De controle over de Joden wordt onderdeel van de machtsstrijd tussen de keizer en de paus.

1237 : In een brief aan koning Louis de Negende van Frankrijk veroordeelt paus Gregorius de Negende ‘ het excessieve geweld tegen de Joden’ tijdens het begin van de Vijfde Kruistocht, waarbij ruim 3000 Franse Joden werden vermoord.

1239 : Paus Gregorius de Negende geeft koningen en bisschoppen in Frankrijk, Engeland, Spanje en Portugal opdracht alle Hebreeuwse boeken in beslag te nemen, ‘ omdat de Joden obstinaat blijven in hun perfiditeiten vanwege de invloed van hun boeken’.

1240 : Talmoedverbranding in Parijs door Dominicaner monniken.

1243 : In Duitsland worden Joden ervan beschuldigd dat zij de hostie ontheiligen.

Zij zouden geloven in de transformatie van het brood en daarom de hostie ‘ op dezelfde wijze martelen als zij Jezus hebben gemarteld’.

De beschuldiging heeft op grote schaal pogroms tot gevolg.

1266 : De kerk van Breslau (Polen) bepaalt dat Joden uitsluitend in getto’s mogen leven.

1267 : Paus Clemens de Vierde geeft een bul uit, getiteld: “ Turbato Corber”, waarmee de autoriteit van de Inquisitie wordt uitgebreid over Joden die proselieten werven; over Joodse bekeerlingen, die terugkeren tot het Jodendom en over christenen, die tot het Jodendom zijn overgegaan.

1268 : Vernietiging van de Joodse gemeenschap in het Italiaanse Trani (nabij Bari).

1270 : Massamoord op de Joden van Weissenberg, Magdeburg en Erfurt.

1285 : De Joden van München worden beschuldigd van ‘ rituele moord’ op een christen.

Ze worden zonder aanzien des persoons opgesloten in hun synagoge en daarin levend verbrand.

1290 : Alle Engelse Joden worden uit hun land verbannen (deze maatregel duurt tot 1655) en hun bezittingen geconfisqueerd.

1298 : De Duitse ridder Rindfleisch (‘ Der Judenslächter’) reist met een gewapende bende in Midden- en Zuid-Duitsland van stad naar stad en hitst daar de bevolking op tegen de plaatselijke Joden.

In alle 146 steden, die Der Judenslächter bezoekt, breken pogroms uit, waarbij in totaal tienduizenden Joden worden vermoord.

Het geweld slaat over naar Oostenrijk.

1306 : De Franse Joden worden verbannen.

De maatregel wordt in 1315 ingetrokken, maar in respectievelijk 1322 en 1394 weer ingesteld.

1321 : In het Franse Chinon worden 160 Joden levend begraven.

1328 : De volledige Joodse gemeenschap van het Spaanse Estella wordt afgeslacht.

1332 : Vierhonderd Joden van het Duitse Ueberlingen worden levend in hun synagoge verbrand.

1348 : De Zwarte Dood (builenpest) verspreidt zich over Europa en doodt een derde van de bevolking.

De Joden worden ervan beschuldigd de waterbronnen te hebben vergiftigd en daarmee de pest te hebben veroorzaakt.

Paus Clemens de Zesde verklaart de Joden onschuldig, maar desondanks volgen pogroms in vrijwel alle plaatsen waar Joden wonen.

Tallozen worden er vermoord.

1349 : De volledige bevolking van de Joodse wijk van de Duitse stad Spiers wordt afgeslacht.

Hetzelfde gebeurt met de 2000 Joden van Straatsburg, die gezamenlijk op een enorme brandstapel worden gezet.

Veel Joodse inwoners van Worms wachten de brandstapels niet af en ruim 500 van hen plegen zelfmoord.

Alle ‘ vindbare Joden’ uit Brabant worden op bevel van hertog Jan de Derde collectief in Brussel terechtgesteld.

1355 : in Toledo worden bij een pogrom 12000 Joden afgeslacht.

1388 : Alle Joden worden uit het Franse Straatsburg verbannen (ban duurt tot 1767).

1389 : Bij een pogrom in Praag worden meer dan 3000 Joden vermoord onder het motto: ‘ De doop of de dood’.

1391 : In geheel Spanje breken anti-Joodse rellen uit.

Synagoges worden vernietigd en duizenden Joden vermoord.

Alleen al in Sevilla vallen vierduizend doden.

1399 : In Posen (Polen) worden de rabbijn en 13 andere Joodse leiders beschuldigd van het ontheiligen van kerkelijke bezittingen.

Ze worden gemarteld en in hun synagoges verbrand.

1401 : In Schaffhausen (Duitsland) worden 48 Joden levend verbrand.

1412 : In Spanje wordt een wet van kracht die beoogt Joden te isoleren.

Het aantal plaatsen waar Joden mogen wonen wordt beperkt.

1415 : Paus Benedictus de Dertiende verordent dat alle exemplaren van de Talmoed in beslag moeten worden genomen.

Het wordt Joden verboden nog langer zaken te bezitten, welke niet met de christelijke opvattingen overeenstemmen.

Kerkhervormer Jan Hus wordt door de Inquisitie veroordeeld wegens ketterij en ‘ judaïserende praktijken’ en op de brandstapel gezet.

1420 : De Joodse gemeenschap in het Franse Toulouse wordt uitgemoord.

De opstand van de volgelingen van Jan Hus leidt tot een toename van de anti-Joodse stemming in Centraal-Europa.

1421 : Massamoord op de Joden van Wenen, die ervan worden beschuldigd de hostie te hebben ontwijfd.

De overlevenden worden verbannen, hun bezittingen geconfisqueerd.

1428 : Paus Martinus de Vijfde verbiedt Italiaanse schepen om Joden naar Israël te vervoeren.

1429 : Paus Martinus de Vijfde geeft een bul uit ter bescherming van de Joden.

Deze unieke maatregel wordt echter algemeen genegeerd.

1431 : Het Concilie van Basel besluit dat Joden in het vervolg in getto's moeten wonen.

1475 : De Joden van Trente worden gemarteld en verbannen naar aanleiding van de verdwijning van het christelijke kind Simon.

Joden zouden hem ritueel hebben geslacht.

In 1582 wordt Simon heilig verklaard.

In 1964 geeft het Vaticaan toe dat de Joden vals waren beschuldigd en wordt de heiligverklaring ingetrokken.

1478 : Instelling van de Spaanse Inquisitie.

Het instituut wordt verantwoordelijk voor de dood van tienduizenden onschuldige mensen, van wie een groot deel Joden.

1481 : In Sevilla vindt de eerste, door de Inquisitie georganiseerde auto-da-fé plaats.

Zes mensen worden levend verbrand omdat zij in het geheim het Jodendom aanhingen.

1483 : Onder de Dominicaner inquisiteur De Torquemada worden wrede maatregelen genomen tegen de Spaanse Marrano's (Joden, die de doop onder dwang ondergingen, maar die in het geheim Jood bleven).

1490 : De Spaanse Inquisitie laat duizenden Hebreeuwse manuscripten in beslag nemen en verbranden.

1492 : Verbanning van 160.000 van de circa 200.000 Spaanse Joden.

Zo'n 25.000 van hen reizen naar Holland.

De meesten van de 50.000 achterblijvers laten zich dopen, maar blijven in het geheim Joods.

1495 : Verbanning van de Joden uit Litouwen, Portugal en Sicilië.

1516 : De Italiaanse Joden worden gedwongen in getto's te wonen.

1517 : Maarten Luther spijkert zijn stellingen aan een kerkdeur in Wittenberg.

Publicatie van de anti-Joodse pauselijke bul: “ Cum Nimis Absurdum”.

1523 : Maarten Luther publiceert: “ Jezus Christus was Jood van geboorte”.

Daarin wordt gepleit voor een vriendelijke benadering van Joden, omdat zij zich dan, volgens Luther, eerder tot het christendom zullen laten bekeren dan onder vervolging.

1541 : De Joden verbannen uit Napels en Praag.

1546 : Luther, teleurgesteld over het feit dat de Joden niet tot het door hem vormgegeven protestantisme willen overgaan, publiceert zijn antisemitische: “ Over de Joden en hun leugens”.

Daarin pleit hij voor het in brand steken van synagoges en Joodse huizen, het in beslag nemen van gebedenboeken en het verbieden van Joods religieus onderwijs.

1555 : “ Nieuwe Joden-bul” van paus Paulus de Vierde.

In de Vaticaanse gebieden moeten Joden in getto's wonen, mogen ze alleen in lompen handelen, dienen ze voortaan een gele hoed te dragen en mogen ze geen bezittingen hebben en zijn synagoges verplicht om missionarissen te laten preken.

De Romeinse Inquisitie laat Joodse huizen doorzoeken op Talmoedische boeken en die in beslag nemen.

Verbod voor christenen om de Talmoed te lezen of te drukken.

1559 : De Inquisitie van de R.K. kerk geeft haar Index Prohibitorum uit – de eerste officiële lijst met verboden boeken, waaronder veel Joodse.

Tegelijkertijd laat men ruim 12.000 Hebreeuwse boeken en handschriften verbranden.

De bibliotheek van de Joodse school in het Italiaanse plaatsje Cremona wordt vernietigd.

Nieuwe edities van de Index Librorum Prohibitorum (met daarin ook Joodse werken) worden nog tot in 1966 uitgegeven.

1563 : Iwan de Verschrikkelijke veroverd de Poolse provincie Polotsk en dwingt de Joden christen te worden.

Driehonderd van hen weigeren en worden in een rivier verdronken.

1569 : Paus Pius de Vijfde geeft de bul “ Hebraeorum Gens” uit, waarmee de Joden uit alle steden en dorpen in de pauselijke staten worden verbannen, behalve uit Ancona en Rome.

1572: De Hollandse leiders wenden zich tot de Amsterdamse Joden om steun te krijgen in de opstand tegen Spanje.

1581 : Paus Gregorius de Dertiende bekrachtigt het verbod dat Joodse artsen christelijke patiënten behandelen.

1590 : Nadat de Zeven Provinciën zich onafhankelijk hebben verklaard van Spanje komt een migratie naar Amsterdam op gang van Portugese en Spaanse Marrano's.

1593 : Josef Scaliger wordt benoemd tot hoogleraar aan de Universiteit van Leiden.

Hij veroordeelt alle Latijnse Bijbelvertalingen als corrupt en propageert de studie van Hebreeuws door theologiestudenten.

Hij werpt zich ook op als voorvechter voor Joodse vestiging in West-Europa, niet alleen om economische redenen, maar ook “ omdat niet-Joden van hen zouden moeten leren”.

1595 : Koning Hendrik de Vierde verleent godsdienstvrijheid en privileges aan de Joden van Metz, welke stad zich vervolgens ontwikkelt tot een belangrijk Joods centrum.

1615 : Een Hollandse commissie onder Hugo de Groot beslist tot inwilliging van een petitie van Joodse asielzoekers uit Spanje en Portugal: 300 families mogen naar Amsterdam komen en 200 naar de provincie (op voorwaarde dat geen gemengde huwelijken met christenen zullen worden gesloten).

1616 : De Amsterdamse rabbijn Isaac Uziel schrijft aan zijn gemeenteleden:

“ Momenteel wonen de mensen vreedzaam in Amsterdam.

Ieder kan zijn eigen geloof belijden, maar mag niet openlijk laten zien dat hij een ander geloof heeft dan de (christelijke) inwoners van de stad”.

1621 : In Londen verschijnt het boek: “ The World's Great Restoration” van Sir Henry Finch.

In dit christelijke pro-zionistische werk moedigt Finch de Joden aan, hun aanspraken op het Beloofde Land te bevestigen en voorspelt hij hun nationale herstel.

1623 : In Bohemen worden enkele van de (in vrijwel geheel Europa gangbare) Joodse beroepsverboden ingetrokken.

Ze mogen nu ook handelen in wijn, graan en kleding.

1627 : De Hollandse Joden reageren positief op een oproep van de Joodse gemeenschap in Venetië om hun door de Turkse gouverneur Mohammed ibn Faroek vervolgd broeders in Jeruzalem te helpen.

Dit resulteert in een traditie van jaarlijkse collectes voor de Joden in Israël.

1636 : De Amsterdamse geleerde Manasse ben Israël publiceert: “ Het probleem van de schepping”.

Het boek bevat een voorwoord van de invloedrijke humanist/schrijver Caspar Barleus, die stelt dat christenen niet het monopolie hebben op vroomheid en dat Joden en christenen “ als vrienden voor God” kunnen samenleven.

1648 : De Oekraïense Kozakkenleider Bogdan Chmielnitzki geeft leiding aan pogroms, die aan meer dan 100.000 Joden het leven kosten.

300 Joodse dorpen worden vernietigd.

Duizenden Joden vluchten westwaarts.

1649 : De in Amsterdam wonende Britse Puriteinen Joanna en Ebenezer Cartwright sturen de regering in Londen een petitie, waarin zij vragen om intrekking van de verbanningswet voor Joden uit 1290.

Ze verwijzen ook naar de door de profeten voorspelde terugkeer van de Joden naar Israël en naar de rol, die Britten en Hollanders daarin zullen spelen.

1655 : Oliver Cromwell trekt het verbanningsdecreet van 1290 in en geeft de Joden toestemming zich weer in Engeland te vestigen.

1656 : De Joodse filosoof Baruch de Spinoza wordt door de Amsterdamse synagoge geëxcommuniceerd als hij de goddelijke oorsprong van de Torah afwijst.

1657 : Spanje weigert Nederlandse Joden toestemming te geven om in Spanje en Portugal te verblijven en handel te drijven (een schending van de vrede van Munster).

De Staten-Generaal garanderen dan in een verklaring de Joodse belangen.

1670 : De Joden van Wenen worden uit hun stad verbannen.

1671 : In Amsterdam wordt de (Ashkenazische) ‘ Grote Sjoel ’ geopend.

1675 : In Amsterdam wordt de magnifieke Portugese (Sefardische) synagoge (‘ Esnoga’) geopend.

De Amsterdamse Jood David de Castro begint met het drukken en uitgeven van de Gazetta de Amsterdam, ’s werelds eerste (Spaanstalig) Joodse weekblad.

1699 : De Duitse professor Hebreuws (Heidelberg) en jodenhater Johann Eisenmenger publiceert: “ Jodendom ontmaskert”.

In het boek beweert hij dat de Zwarte Dood van 1348 wel door de Joden is veroorzaakt en dat het bloedsprookje van de matzes op waarheid berust.

Als Joodse leiders de keizer ervan overtuigen dat het boek het antisemitisme zal doen oplaaien, wordt publicatie ervan uitgesteld tot 1711.

1710 : De stad Hamburg voert een serie anti-Joodse maatregelen in.

1727 : In Oostenrijk wordt een wet van kracht die bepaalt dat uitsluitend de oudste zoon van een Jood mag trouwen (effectief tot 1848).

Alle Joden worden uit Rusland verbannen.

Het decreet wordt niet geïmplementeerd, maar typeert wel de rechteloosheid van de Joodse bevolking.

1730 : De Pruisische heerser Frederik Wilhelm I bepaalt bij wet dat Joden niet met de leden van christelijke gilden mogen concurreren, niet meer mogen handelen in grote hoeveelheden goederen en geen straathandel meer mogen bedrijven.

Joden mogen wel investeren in bedrijven en als geldhandelaren optreden.

Frederiks beroepsverbod sluit nauw aan op die uit de Middeleeuwen.

1755 : In Lissabon wordt voor de laatste keer een Marrano in het openbaar levend verbrand.

1756 : De ‘ verlichte’ Franse filosoof Voltaire publiceert zijn ‘ Volledige Werken’ met daarin een aantal rabiaat antisemitische passages.

1764 : Eerste georganiseerde aliyah van Joden uit Galicië en Polen.

1768 : Kozakkenbendes teisteren Polen en vermoorden duizenden Joden.

1769 : De Zwitserse theoloog Johannes Lavater daagt de befaamde Mozes Mendelssohn publiekelijk uit om de superioriteit van het Jodendom over het christendom te bewijzen.

In 1770 publiceert Mendelssohn zijn antwoord, waarin hij de uitdaging beleefd afwijst ‘ omdat polemieken over religieuze vraagstukken tegengesteld zijn aan de geest van tolerantie en zoiets voor mij als Jood niet passend is’.

1771 : Ook aan zijn nieuwe boek ‘ Brieven van Memmius aan Cicero’ voegt Voltaire een zware lading antisemitische retoriek toe.

1775 : Paus Pius de Zesde geeft zijn ‘ Edict over de Joden‘ uit, waarin hij Middeleeuwse anti-Joodse maatregelen bekrachtigt, waaronder een verbod op grafsteden.

1777 : Tweede georganiseerde aliyah van ruim 300 Poolse Joden.

1778 : Tsarina Catharina de Tweede geeft welvarende Joden toestemming toe te treden tot gildes.

Daarmee wordt voor het eerst gebroken met het vroeg Middeleeuwse, in grote delen van Europa geldige beroeps- en gildeverbod.

1781 : De Duitse keizer Josef de Tweede kondigt hervormingen af, die de Joden 'bruikbaar' moet maken voor de staat.

Ze hoeven niet langer een gele lap of hoed te dragen en extra belasting te betalen.

Maar het gebruik van Jiddisch en Hebreeuws in de boekhouding wordt verboden.

1783 : De Duits-protestantse theoloog Johann Gottfried Herder bepleit volledige Joodse emancipatie.

Hij herhaalt de oproep in 1802.

1793 : Na de Franse revolutie krijgen de Franse Joden burgerrechten.

1795 : Rusland creëert concentratiegebieden voor Joden (Oekraïne, Wit-Rusland en Oost-Polen).

Andere rijkdelen worden voor Joden verboden, maar implementatie van deze maatregel faalt deels.

1807 : Napoleon installeert een Frans Sanhedrin, dat de keizer politieke loyaliteit belooft.

Een jaar later heft Napoleon het Sanhedrin weer op, nadat hij door de pauselijke *(Jezuïet Augustin Barruel is gewaarschuwd voor een internationaal Joods complot om de wereld te overheersen.

1808 : Napoleon geeft twee decreten uit over de positie van de Joden.

Het eerste bepaalt dat het Jodendom een officiële religie is en het tweede legt restricties op aan Joodse vestiging (die wordt verboden in Noord-Oost Frankrijk) en bepaalde economische activiteiten worden voor Joden aan vergunningen onderhevig.

1812 : Voor de Russische Joden worden aanvullende maatregelen van kracht.

Zonder officiële toestemming mogen ze ook niet meer buiten de concentratiegebieden reizen en veel beroepen worden opnieuw voor hen verboden.

1819 : Na het verlenen van economische- en burgerrechten aan Joden breken in Duitsland op grote schaal gewelddadige anti-Joodse rellen uit.

De strijdkreet is: ‘ Hep! Hep!’... een slogan die ook door de kruisvaarders werd gebruikt, ontleend aan de eerste letters van de woorden: ‘ Hierosolyma est perdita’ (Jeruzalem is verloren).

1824 : De vader van Karl Marx laat zijn gezin dopen omdat hij als Pruisische Jood zijn beroep als advocaat niet kan uitoefenen.

Een jaar later laat de Duitse dichter/schrijver Heinrich Heine zich dopen en noemt dat veelzeggend “ een toegangskaart tot de Europese samenleving”.

Marx en Heine staan model voor honderdduizenden Duitse Joden, die tijdens de emancipatie van de 19^e eeuw op deze wijze ook religieus assimileren en voor het Jodendom verloren raken.

1827 : In een poging de Joden te de-judaïseren verplicht de Russische Tsaar Nicolaas de Eerste alle Joodse mannen in zijn rijk om 25 jaar in het leger te dienen.

Joodse jongens vanaf 12 jaar vallen onder de regeling.

In de kazernes worden ze gedwongen varkensvlees te eten en het christendom te aanvaarden.

De wet blijft van kracht tot 1874 en vernietigt twee hele Joodse generaties.

1831 : Frankrijk geeft het Jodendom dezelfde status als het christendom.

Salarissen van rabbijnen worden door de overheid betaald.

1835 : Tsaar Nicolaas de Eerste kondigt nieuwe anti-Joodse regels af.

Joodse drukkerijen moeten sluiten en er mogen geen synagoges nabij kerken worden gebouwd.

1838 : In Wenen wordt ‘Die Einheit’ opgericht, een geheim Joods genootschap, dat Joodse migratie naar Palestina moet aanmoedigen.

1840 : De Britse minister van buitenlandse zaken, Lord Palmerston, geeft zijn ambassadeur in Turkije opdracht de terugkeer van de Joden naar Palestina bij de Turkse sultan aan te bevelen.

Een week later bericht de London Times over een plan om ‘het Joodse volk terug te planten in het land van hun voorvaderen’.

De auteur van het plan is de invloedrijke christenzionist Lord Shaftsbury, een vriend van Palmerston.

Het plan wordt officiële Britse politiek, maar strandt een paar jaar later als de regering valt en Palmerston vertrekt.

1841 : In een memorandum aan minister Palmerston herinneren 320 vooraanstaande Britse christenen hem eraan dat het land van Israël door God exclusief aan de Joden werd gegeven, dat verovering door derden, noch internationale verdragen, dat tenietdoen en dat God heeft beloofd dat de Joden naar Israël zullen terugkeren, waarbij de heidenen zullen helpen.

1843 : De Duitse theoloog en leider van de antisemitische Jonge Hegelianen, Bruno Bauer, publiceert 'Over het Joodse Vraagstuk', waarin hij eist dat Joden hun 'kwalijke' Jodendom opgeven.

Volgens hem moeten ze hun pleidooi voor emancipatie vormgeven, door zich van die religie te bevrijden.

In een reactie stelt de oorspronkelijk Joodse Karl Marx, dat het kwaad van het Jodendom niet van religieuze, maar van sociaal-economische aard is.

Volgens hem is destructie van het Jodendom "een voorwaarde voor de bevrijding van de mensheid".

1844 : De Britse predikant Samuel Bradshaw stelt voor dat het Britse parlement vier, en de Anglicaanse kerk een miljoen pond beschikbaar stellen voor het herstel van de Joden in het land van Israël.

Engelse christenzionisten richten de Britse en Buitenlandse Vereniging voor de Bevordering van het Herstel van de Joodse natie in Palestina op.

1846 : Vanwege de dramatische situatie van de Russische Joden stelt de Frans-Joodse filantroop Jacob Altaras de tsaar voor, hen in Frans-Algerije te hervestigen.

De Russen eisen losgeld, maar later gaan ze akkoord met beperkte emigratie.

De Franse minister van buitenlandse zaken Guizot spreekt daar boos zijn veto over uit en vraagt Altaras: " Bent u soms van plan Algerije te judaïseren?"

1848 : In Rusland wordt de eerste van een serie staatsscholen voor Joden geopend.

Doel is: Joodse kinderen van het Jodendom af te brengen en ze tot het christendom te bekeren.

1849 : Volgens de Russische onderzoeker B. Miliutin bezit slechts 3 % van de Russische Joden enige vorm van kapitaal, terwijl de rest een miserabel bestaan lijdt.

De Britse kolonel b.d. en actieve christenzionist George Gawler vergezelt de Joodse filantroop Sir Mozes Montefiore op een reis naar het land van Israël en motiveert de laatste om er op grote schaal te investeren in agrarische werkgelegenheid voor de straatarme Joodse bevolking.

1858 : De Franse socialistenleider Pierre Proudhon schrijft in een boek: “..... de Joden zijn een asociaal ras, obstinaat en duivels.

Wij zouden ze terug moeten sturen naar Azië of ze vernietigen”.

1859 : Tsaar Alexander de Tweede staat het ‘nuttige Joden’ toe zich buiten de concentratiegebieden in West-Rusland te vestigen.

1860 : In de Pruisische stad Thorn vindt een Joodse conferentie plaats over de mogelijkheden, een aparte Joodse entiteit in Palestina te vestigen.

1862 : De Duits-Joodse socialist Mozes Hess publiceert ‘Rome en Jeruzalem’, waarin hij de situatie van het Europese Jodendom analyseert en stelt, dat in Palestina een Joodse staat moet komen.

‘Niet religieuze hervormingen noch de doop, niet Verlichting, noch emancipatie, zullen voor Joden de poorten van het sociale leven kunnen openen’, betoogt Hess.

1864 : De beroemde Russische rabbijn en Torahgeleerde Isaac Spector verkondigt publiekelijk dat het een religieuze plicht is om in Israël te wonen.

1864 : De Zwitserse christenzionist Henry Dunant (de oprichter van het Rode Kruis) benadert Napoleon de Derde en andere Europese staatshoofden en vraagt hen de terugkeer van de Joden naar Israël te helpen bewerkstelligen.

1865 : Na twee bezoeken aan Israël publiceert de Duitse christenzionist dr. C.F. Zimpel (een lutheraan) een meertalige Oproep aan het gehele christendom en de Joden voor de Bevrijding van Jeruzalem.

Later komt Zimpel met een uitgewerkt plan voor de verbetering van de infrastructuur in Palestina ten behoeve van een Joodse terugkeer en schrijft hij profetisch:

“ Emigratie naar Palestina zal uiteindelijk hun enige redding zijn.

De Joden worden door iedereen gehaat (..).

Wat blijft er voor hen over dan terugkeer naar Zion, hun lang beloofde vaderland?”

1866-1914 : Onder het door de overheid gesteunde antisemitisme vluchten 70.000 van de 125.000 Roemeense Joden, voornamelijk naar de Verenigde Staten.

1867 : Opkomst van het liberale Jodendom in Duitsland en Hongarije.

De beweging wil nationale en culturele assimilatie en een breuk met de nationale traditie.

Dat laatste wil men onder andere bereiken met het schrappen uit gebedenboeken van verwijzingen naar Zion, Jeruzalem en de Tempel.

De Joodse religie moet uitsluitend worden gebaseerd op ‘de eeuwige waarde’ van het Jodendom.

1871 : Eerste grootschalige pogrom in het Joodse concentratiegebied in West-Rusland (zie het jaar 1795).

Met de gelijkberechtiging van de Joden in Bavaria beschikken alle Duitse Joden op papier over burgerrechten.

In de praktijk duurt de discriminatie op allerlei terreinen voort.

1874 : De zoon van christenzionist George Gawler, John Cox, zet zijn vaders werk voort.

Hij publiceert een gedetailleerd plan voor Joodse vestiging in Israël.

Het plan inspireert Joden in Jeruzalem om de overbevolkte Oude Stad te verlaten en in 1878 Petach Tiqwah te stichten.

1875 : De christenzionist Henry Dunant richt in Londen de Palestine Colonization Society op, die Joodse terugkeer naar Israël moet helpen bevorderen.

1876 : George Eliott publiceert ‘Daniel Deronda’, over een Jood die naar Palestina vertrekt om er het politieke bestaan van zijn volk te herstellen en hen weer tot een natie te vormen.

Het boek heeft grote invloed op de zionistische renaissance.

1878 : De Amerikaanse zakenman/missionaris William Blackstone publiceert ‘Jezus komt’, waarin hij oproept tot nationaal Joods herstel in Zion.

Vervulling van de profetieën daarover ziet hij als voorwaarde voor de terugkeer van Christus.

1879 : De Duitser Wilhelm Marr richt de Bond van Antisemieten op en is daarmee bedenker van de term ‘antisemitisme’.

In zijn boek: ‘De overwinning van het Jodendom over Duitsland’ introduceert Marr ook de ‘rassenleer’, waarvan Hitler zich later zal bedienen en stelt hij dat Joden nooit echte Duitsers kunnen zijn.

1880 : De vooraanstaande Britse christenzionist Laurence Oliphant publiceert ‘Het land van Gilead’, een boek vol profetische verwijzingen over de hervestiging van het Joodse volk in Palestina.

In zijn boek analyseert Oliphant de praktische kanten van het toekomstig herstel van Israël en voorziet hij de latere exploitatie van de chemicaliën en mineralen uit de Dode Zee.

Een jaar na publicatie van zijn boek wordt Oliphant onder andere actief als adviseur van de religieus-zionistische Hibbat-Zion beweging (=liefde voor Zion..) maar ook van Joodse organisaties, die vervolgde Russische Joden naar de VS helpen vluchten.

Gebruik makend van Bijbelse en praktische argumenten probeert hij zoveel mogelijk vluchtelingen ervan te overtuigen, dat ze beter naar Palestina kunnen gaan.

Later vestigt Oliphant zich in Haifa.

1881 : Een golf van door de overheid aangemoedigde pogroms overspoelt de Joodse concentratiegebieden in West-Rusland.

De religieuze Oost-Europese Hibbat-Zion beweging roept op tot massale Joodse migratie naar Palestina.

De meeste Joden hebben echter geen middelen om de reis te kunnen maken.

Daarnaast zijn veel rabbijnen tegen aliyah, omdat de komst van de Messias – en daarmee de verlossing van Israël – niet door menselijk handelen zou mogen worden bespoedigd.

De Duitse antisemiet en componist Richard Wagner publiceert een essay, waarin hij politiek antisemitisme toejuicht en de Joden afschildert als: “ de demon, die de ondergang van de mensheid veroorzaakt”.

De Duitse econoom/filosoof Karl Eugen Düring schrijft een serie tractaten, waarin hij de Joden niet alleen een culturele maar ook een biologische bedreiging noemt, vooral als zij zich tot het christendom bekeren en zodoende toegang krijgen tot besloten cirkels.

Düring: “ De oorsprong van de algemene minachting voor het Jodendom ligt in zijn absolute inferioriteit op alle intellectuele gebieden.

Joden hebben gebrek aan wetenschappelijke drang; zijn onbenullig op het gebied van de filosofie en zijn niet in staat iets te betekenen op het gebied van de wiskunde, kunst of zelfs de muziek.

Daarom is dit ras inferieur en ontaard.

Het is de taak van de Nordische (Arische) volken om zulke parasitaire rassen uit te roeien, net als wij slangen en roofdieren uitroeien”.

De Duitse kanselier Von Bismarck negeert een petitie van een kwart miljoen mensen, die het ontslag eisen van Joden uit overheidsfuncties.

1882- 1899 : Reeksen pogroms tegen Joodse gemeenschappen in de West-Russische concentratiegebieden.

1882 : De Duitse Jood Leo Pinsker schrijft zijn boek: “Zelfemancipatie”, waarin hij de Joden oproept tot ‘een nationale terugtrekking naar de oevers van de rivier de Jordaan’.

Met Pasen wordt in het Hongaarse dorp Tiszaezlar het oude bloedsprookje verspreid.

Kort daarna overspoelt een golf van antisemitisch geweld heel Hongarije.

De Russische Tsaar Alexander de Derde treft nieuwe anti-Joodse maatregelen.

Ze mogen zich ook binnen de concentratiegebieden niet meer overal vestigen, het wordt hen verboden op zondagen zaken te doen en het onderwijs aan Joodse kinderen wordt beperkt.

De christenzionist ds. William Hechler vertrekt naar Rusland om slachtoffers van de pogroms te helpen.

Russische migranten stichten in Israël het plaatsje Rishon-le-Zion.

In het Russische Kharkov wordt de Zionistische Bilu- beweging opgericht.

Binnen een paar maanden vertrekt de eerste groep aanhangers naar Israël.

In de periode 1882-1904 inspireren de Bilu- en Hibbat-Zion bewegingen meer dan 25.000 Oost-Europese Joden om naar Israël te migreren (de zogenaamde eerste aliyah).

1884 : In het Silezische Katowice vindt een grote conferentie plaats van de zionistische ‘Geliefden van Zion-beweging’.

De Britse christenzionist en ambassadepredikant (in Wenen) ds. William Hechler schrijft: “De terugkeer van de Joden naar Palestina volgens de profeten’.

In de jaren erna raakt Hechler bevriend met Theodor Herzl, die hij adviseert en inspireert en later introduceert bij belangrijke Europese machthebbers, waaronder de Duitse keizer.

1886 : De Franse antisemiet Edouard Drumont schrijft zijn ‘De Franse Jood’, waarin hij de lezer probeert wijs te maken dat Joden in Frankrijk op alle terreinen de dienst uitmaken.

Het boek wordt een bestseller en krijgt lovende kritieken in de nationale katholieke (en rabiaat antisemitische) krant La Croix.

1887 : De Oostenrijks-Hongaarse regering bepaalt bij wet dat buitenlandse Joden zich niet in het land mogen vestigen.

1889 : Geboorte van Adolf Hitler in het Oostenrijkse plaatsje Braunau am Inn.

1891 : Op de eerste dag van Pasen worden de Joden uit Moskou verbannen.

De Amerikaanse christenzionist William Blackstone (zie ook 1878 en 1917) stuurt president Harrison een door 400 vooraanstaande christenen ondertekende petitie met de titel: 'Palestina voor de Joden'.

In het document wordt gedetailleerd ingegaan op de mogelijkheden van een Joodse terugkeer naar Zion en worden de VS opgeroepen die te steunen, met name in hun contacten met de Europese machten.

1893 : Zwitserland verbiedt het rituele Joodse slachten en maakt daarmee kashroet onmogelijk.

Later volgen Noorwegen (1930), Duitsland (1933), Zweden (1937) en Italië (1938).

1894 : De Frans-Joodse legerofficier Alfred Dreyfus wordt slachtoffer van een antisemitisch complot, beschuldigd van spionage voor Duitsland en veroordeeld tot levenslang.

Sterke antisemitische gevoelens steken in heel Frankrijk de kop op.

Dreyfus' proces wordt verslagen door de Joodse journalist Theodor Herzl, die tot de conclusie komt dat de Joden blijkbaar nergens thuis en veilig zijn en dus een eigen staat moeten krijgen.

Herzl legt vervolgens de kiem voor het politiek zionisme, dat de staat Israël tot gevolg had.

Alfred Dreyfus wordt in 1906 onschuldig bevonden en vrijgesproken.

1895 : De antisemiet en leider van de Christelijke Sociale Partij, Karl Lueger, wint de verkiezingen voor het burgemeesterschap van Wenen.

Hij voert anti-Joodse maatregelen in en staat anti-Joods geweld toe.

1896 : Theodor Herzl publiceert zijn boek: 'Der Judenstaat', een blauwdruk voor het politiek zionisme.

De christenzionist ds. William Hechler schrijft een zionistische lobbybrief aan de groothertog van het Duitse Baden.

De brief wordt later beschouwd als een modelverklaring voor christelijke steun aan het zionisme.

1897 : In Basel vindt het eerste Zionistische Congres plaats.

Herzl's zionistische droom appelleert echter in de eerste plaats aan de Oost-Europese Joden, waarvan er steeds meer de moeilijke reis naar Israël ondernemen.

Van de 159 delegatieleden zijn er 55 uit Rusland en 30 anderen zijn daar geboren.

Eregasten zijn de vooraanstaande christenzionisten ds. William Hechler, Henry Dunant en de Duits-Lutheraanse predikant dr. Johann Leptius.

De term ‘christenzionist’ wordt in Basel voor het eerst gebruikt door Theodor Herzl als hij Hechler, Dunant en Leptius voorstelt.

De religieuze Hibbat-Zion beweging treedt toe tot de (algemene, door seculieren gedomineerde) Zionisten-organisatie.

In de West-Russische concentratiegebieden (verplichte Joodse woongebieden) wonen inmiddels 5 miljoen Joden (en slechts 320.000 in de rest van het Russische rijk).

Binnen het gebied zijn bepaalde steden voor Joden verboden, zoals Kiev en Sebastopol.

1898: Na intensief lobbywerk van de christenzionist ds. William Hechler geeft de Duitse keizer Wilhelm als eerste Europese machthebber een openlijke steunverklaring aan het zionisme af.

Later bezoekt de keizer Jeruzalem, waar hij wordt ontvangen door een delegatie van de zionistische beweging onder leiding van Theodor Herzl.

1902-1906 : Een nieuwe golf van door de overheid aangemoedigde pogroms overspoelt de Joodse gemeenschappen in de West-Russische concentratiegebieden.

1902 : In de Russische stad Vilna wordt de religieus-zionistische Mizrachi-beweging opgericht.

Hun motto luidt: “ Het land van Israël voor het volk van Israël op basis van de Torah van Israël ”.

1903 : Eerste publicatie van de antisemitische ‘Protocollen van de Wijzen van Zion’ in een krant in het Russische Sint Petersburg.

De in werkelijkheid door antisemieten geschreven Protocollen zouden de blauwdruk bevatten voor een internationale Joodse samenzwering om de wereld te overheersen.

De Protocollen worden later de bijbel van nazi’s en antisemieten in de hele wereld en zijn dat nog.

Ze zijn in Rusland en de Arabische landen (waaronder Egypte) nog steeds vrijelijk verkrijgbaar en ook op het internet te lezen.

Ook sommige christelijke internetsites publiceren de Protocollen als waarheid.

Op instigatie van de Russische minister van Binnenlandse Zaken Plehve en – na anti-Joodse ophitsing in een regeringskrant – vindt in het Russische Kishenev een bloedige pogrom plaats.

De Britse regering biedt de zionistische leiders een deel van haar kolonie Kenya aan, teneinde daar een Joodse staat te stichten (het zogenaamde Oeganda-project).

Tijdens hun Zesde Congres, later dit jaar, weigeren de zionisten echter een andere optie dan Palestina te aanvaarden.

Het verzet tegen het Oeganda-project wordt aangevoerd door de Russische delegaties, terwijl die juist het meest belang hebben bij een snelle asiëlvvoorziening.

Tijdens het Zesde Congres is de Duits-Lutherse predikant Hermann Maas toehoorder.

De Russische reactie verandert hem in een overtuigd christenzionist, die zijn hele leven actief bij de beweging betrokken zal blijven.

Tijdens de Tweede Wereldoorlog redt hij meerdere Joodse landgenoten van de nazi's.

1904 : Op bezoek in het Vaticaan, waar hij steun probeert te verkrijgen voor een Joodse staat, krijgt de zionistische voorman Theodor Herzl van de Vaticaanse minister van Buitenlandse Zaken, kardinaar Merry del Val, te horen: "Zolang de Joden de goddelijkheid van Christus ontkennen kunnen wij zeer zeker niet aan hun kant staan.

Hoe kunnen wij er dan mee akkoord gaan dat zij het Heilige Land herkrijgen?"

1904 : Tijdens een ontmoeting van Herzl met de paus zegt de laatste: "Wij kunnen de (zionistische) beweging niet steunen.

We kunnen de Joden niet beletten naar Jeruzalem te gaan, maar we kunnen dat nimmer sanctioneren.

De grond van Jeruzalem, als die al niet heilig was, is geheiligd door het leven van Jezus Christus.

Als hoofd van de kerk kan ik u niet anders antwoorden.

De Joden hebben onze Heer niet erkend, daarom kunnen wij het Joodse volk niet erkennen".

1905 : Oprichting van de antisemitische 'Unie van het Russische Volk', ook wel 'Zwarte Honderden' geheten.

De Unie organiseert op grote schaal pogroms in de Joodse concentratiegebieden en is verantwoordelijk voor de vlucht van twee miljoen Russische Joden, voornamelijk naar de VS.

Op het dieptepunt worden in één week tijd 660 Joodse dorpen aangevallen, waarbij zo'n duizend doden en tienduizend gewonden vallen.

1906 : In Rusland vinden 43 pogroms plaats.

Er vallen honderden doden.

1914 : Tussen 1881 en 1914 vluchten ruim 60.000 Russische Joden naar Israël, twee miljoen anderen naar de meer kansen biedende VS en nog eens 200.000 naar Engeland.

1917 : De Britse minister van buitenlandse zaken Arthur Balfour (een christenzionist) geeft een verklaring af, waarin Groot-Brittannië zich officieel voorstander toont van de vestiging van een 'Joods Nationaal Tehuis' in de landstreek Palestina.

De Balfour-verklaring wordt de volkenrechtelijke basis voor latere politieke documenten van de Volkenbond en de Verenigde Naties.

De Amerikaanse president Wilson, die sterk beïnvloed was door de argumenten van de Amerikaanse christenzionist William Blackstone, steunt de afgifte van de Britse verklaring (zie ook 1878 en 1891).

Met de communistische machtsovername in Rusland begint een periode van 70 jaar, waarin het Joden onmogelijk wordt gemaakt hun religie te belijden en hun cultuur in stand te houden.

De protestantse Ierse christenzionist John Henry Patterson, een kolonel in het Britse leger, wordt commandant van het uit Europese Joden bestaande Joodse Legioen, dat later in Samaria en de Jordaanvallei tegen de Turken vecht.

Het is de eerste georganiseerde Joodse strijdmacht sinds die van Bar Kochba.

Paus Benedictus de Vijftiende stelt zich tegenover de zionistische leider Nahum Sokolow positief op ten opzichte van een Joods nationaal tehuis in Palestina.

1918 : In Jalta (De Krim) worden 900 Joden door antisemieten in zee verdrinken.

In Sebastopol (De Krim) worden alle Joodseleiders vermoord.

1919 : Tienduizenden Russische Joden komen in een serie pogroms om het leven.

Het zwaartepunt ligt met 685 pogroms in de Oekraïne.

De Sovjets besluiten het Russische zionisme te vernietigen.

Bovendien worden alle religieuze Joodse instellingen in de USSR opgeheven en hun bezittingen (inclusief onroerend goed, zoals synagoges) in beslag genomen.

1920 : San Remo conferentie <http://www.youtube.com/watch?v=1mFZTOEIIID>

1920 : 142 pogroms in de Oekraïne.

Er vallen duizenden doden.

Tijdens de Zionistische Conferentie in Londen wijst Max Nordau op de tragedie van de Sovjet-Joden en roept hij op tot haast met het stichten van een Joodse entiteit in Israël.

1922 : Adolf Hitler kondigt publiekelijk aan dat – als hij eenmaal de macht krijgt – “ de uitroeiing van de Joden mijn eerste en belangrijkste taak zal zijn.

Zij kunnen zichzelf niet beschermen en niemand zal zich als hun beschermer opwerpen”.

1922 : De (eerste Joodse) Duitse minister van buitenlandse zaken, Walther Rathenau, wordt door antisemieten vermoord.

1933 : Adolf Hitler wordt kanselier van Duitsland.

Begin van de terreurcampagne tegen de Joden.

Berlijn: anti-Joodse rellen (maart), boycot van Joodse winkels (april), openbare verbranding van boeken van Joodse auteurs (mei), ziekenhuizen Judenrein verklaard (‘vrij van’ Joodse artsen en verplegend personeel).

Na een bezoek aan Duitsland schrijft de Amerikaanse hoogleraar Reinhold Niebuhr in de belangrijkste Amerikaanse christelijke krant Christian Century:

“Met ongeëvenaarde en primitieve wreedheid worden Joden gearresteerd, mishandeld en vermoord.

Maar er is geen publiek protest.

De Duitse kerken, zowel de protestantse als de katholieke, hebben zich overgegeven aan het nazisme en de Jodenhaat”.

1934 : De Duitse nazi-krant Der Stürmer publiceert een editie met middeleeuwse bloedsprookjes met ‘bewijzen’ dat Joden christelijk bloed gebruiken bij hun religieuze riten.

1933-1939 : 280.000 van de 525.000 Duitse Joden slagen er in deze periode in Duitsland te ontvluchten.

1935 : Duitsland voert de Neurenberger Wetten in, waarmee Joden officieel tweederangs burgers worden, hen onder andere de toegang kan worden ontzegd tot openbare faciliteiten en ze uit overheidsfuncties worden ontslagen.

Ook stemrecht wordt Joden ontnomen en seksuele relaties/huwelijken tussen Joden en ‘Ariërs’ verboden.

1937 : Paus Pius de Elfde geeft de encycliciek ‘Met brandende Zorg’ uit, waarin hij rassenleren afwijst als tegengesteld aan de christelijke waarheid.

Antisemitisme wordt echter niet direct door hem genoemd of gekritiseerd.

1938 : Franco herroept de (pas in 1920 verleende) gelijkberechtiging van de Spaanse Joden.

In Italië wordt een serie anti-Joodse maatregelen van kracht, waaronder een verbod op huwelijken met 'Ariërs'.

'Kristallnacht' in Duitsland.

191 synagoges verwoest, 91 Joden vermoord en 30.000 naar concentratiekampen verzonden.

De Joodse gemeenschap krijgt een collectieve boete opgelegd van een miljard Mark.

Na de 'Anschluss' met Oostenrijk worden daar onmiddellijk de Neurenberger wetten van kracht.

500 Oostenrijkse Joden plegen zelfmoord.

1936-1939 : De Britse christen-zionist en legerofficier Charles Orde Wingate vormt in Palestina Joodse gevechtseenheden, die de Arabische terreur gaan bestrijden.

Vanwege zijn zionistische opvattingen en hechte vriendschap voor de Joden laat Londen hem in 1939 overplaatsen.

Wingate's eenheden worden later de kern van het Israëliësch leger en zijn militaire doctrines hebben het karakter van dat leger tot op de dag van vandaag in hoge mate bepaald.

1939 : De Britse mandaatregering geeft het Witboek uit, waarin de Joodse migratie naar Palestina wordt beperkt.

De maatregel kost ontelbare Europese Joden het leven.

Na de Duitse inval in Polen wordt daar meteen begonnen met de Entlösung der Judenfrage.

De Duitse gouverneur van Polen, Hans Frank: " We kunnen geen 2,5 miljoen Joden doodschieten of vergiften.

We zullen echter toch bepaalde stappen moeten nemen om hen uit te roeien.

En dat zal gebeuren'.

1942 : In de Berlijnse buitenwijk Wannsee voltooien de nazi's hun praktische plannen, die moeten leiden tot de volledige vernietiging van het Europese Jodendom.

De Zwitserse politie weigert bijna tienduizend Frans-Joodse vluchtelingen de toegang tot het land (' omdat ras alleen geen reden is voor politiek asiel').

De (veilig) in Zwitserland wonende Duitse theoloog Karl Barth publiceert een nieuw onderdeel van zijn Kirchliche Dogmatik, getiteld: 'Israël en de gemeente'.

Ondanks het feit dat de Jodenvervolging dat jaar een onvoorstelbare omvang bereikte, zwijgt Barth daarover in zijn boek en stelt hij zich ook niet solidair op met de Joden.

Na de oorlog geeft Barth openlijk toe dat hij een aversie heeft tegen de Joden.

1942 : De in de VS wonende Nederlandse schrijver / journalist en christenzionist Pierre van Paaschen wordt voorzitter van een comité, dat rekruten werft voor een Joods leger dat de veiligheid van de Joden in Israël moet gaan waarborgen.

In 1943 publiceert Van Paaschen zijn boek 'De vergeten bondgenoot', een scherpe veroordeling van de Britse anti-zionistische politiek in Palestina.

Het wordt in het Hebreeuws vertaald en vervolgens door de Britten verboden.

1939-1945 : De Holocaust (in het Hebreeuws Shoa geheten) kost het leven aan ruim zes miljoen Joden, waarvan anderhalf miljoen kinderen.

Het grootste deel van de Nederlandse Joden komt om.

1945 – 1946 : In Polen worden meer dan 500 Joden in pogroms vermoord.

De in 1939 door de Britten ingestelde Joodse immigratiebeperkingen in Eretz Israël (Palestina) blijven van kracht.

1945 : In Washington vindt de Internationale Christelijke Conferentie voor Palestina plaats, met delegaties uit dertig landen.

Men eist vrije Joodse migratie naar Palestina, onmiddellijke transfer van 100.000 Joodse vluchtelingen en steun voor een Joodse staat in het land van Israël.

1948 : Stichting van de Staat Israël in het land van Israël.

De Franse protestantse federatie stelt in haar verklaring tot de Eerste Vergadering van de Wereldraad van Kerken in Amsterdam (in een oproep tot jodenzending):

'Er moet duidelijk onderscheid worden gemaakt tussen antisemitisme en anti-judaïsme, hetgeen speelt bij iedere oproep tot bekering (van Joden tot het christendom).

Het doel van bekering kan niets minder zijn dan de spirituele vernietiging van het judaïsme'.

1950 : De in de VS wonende Nederlandse christenzionist Pierre van Paaschen publiceert 'Jewish Calling' (Joodse Roeping), waarin hij de rouwklacht van Rachel als volgt herhaalt:

‘ Als Israël sterft zal Uw Torah leeg en zonder waarde worden.

De wereld zal niet verlost worden.

Als Israël wordt uitgewist, dan zult U niet langer de Heilige van Israël zijn.

U zult alleen zijn in Uw een-zaamheid, ongeliefd, ongekend, net als voor de schepping van de wereld’.

1959 : Paus Johannes de Drieëntwintigste verklaart dat het anti-Joodse Pro Perfides Judaeis zal (‘de verderfelijke Joden’) worden geschrapt uit de liturgie voor Goede Vrijdag.

1961 : De Wereldraad van Kerken veroordeelt antisemitisme als ‘een misdaad tegen God en de mens’ en stelt: “ De historische gebeurtenissen, welke hebben geleid tot de kruisiging, mogen niet zodanig worden voorgesteld, dat ze het Joodse volk van vandaag verantwoordelijkheden opleggen, welke behoren tot onze collectieve mensheid en niet tot één ras of gemeenschap”.

Waar het gaat om de Joodse staat Israël ontwikkelt de Raad zich uiteindelijk echter tot een in wezen antizionistisch bolwerk en een steunpilaar van de ‘Palestijnse bevrijdingstheologie’.

1964 : Als eerste paus maakt Paulus de Zesde een pelgrimsreis naar het Heilige land.

Hij bezoekt Israël en de door Jordanië bezette gebieden, waaronder Oost-Jeruzalem.

In Noordwest- Galilea wordt begonnen met de bouw van de christelijke nederzetting Nes Ammim (= Banier (of wonder) voor de volkeren).

De initiatiefnemers, waaronder veel Nederlanders, zoals Johan Pilon, willen het Joodse volk daarmee ‘het andere gezicht van het christendom’ tonen.

1965 : Onder paus Johannes de Drieëntwintigste stelt het Tweede Vaticaanse Concilie in de revolutionaire verklaring ‘Nostra Aetate’ officieel vast, dat het Joodse volk niet verantwoordelijk kan worden gesteld voor de dood van Jezus en dat ook niet mag worden gesteld dat God de Joden heeft verworpen.

Een correctie :

Nostra aetate werd gepubliceerd toen Paulus de Zesde paus was. Johannes de Drieëntwintigste overleed in 1963.

Wel wordt subtiel benadrukt dat de Kerk het nieuwe volk van God is.

1967 : Tijdens de Zesdaagse Oorlog verovert Israël Judea, Samaria, de Golan, de Gazastrook en Oost-Jeruzalem.

Tal van Joodse en christelijke heilige plaatsen komen daarmee onder Israëliisch bewind.

Rusland verbreekt de diplomatieke betrekkingen met Israël.

Nederland treedt op als Israëls belangenbehartiger in de Sovjet-Unie en wordt daarmee administratief verantwoordelijk voor de migratie van Sovjet-Joden naar de Joodse staat.

Deze ‘vriendendienst’ zal bijna een kwart eeuw duren.

In de VS wordt de christen-zionistische organisatie Christians Concerned for Israel opgericht.

1968-1988 : In deze periode worden honderden Sovjet-Joden gevangen gezet omdat ze een leidende rol spelen in de zionistische beweging.

Achter deze ‘Gevangenen van Zion’ zoals Nathan Sjaranski en Josef Begun, staan honderdduizenden ‘refuseniks’, Joden die het land niet mogen verlaten.

Velen verliezen na een verzoek om een uitreisvisum hun baan en worden geteisterd door antisemitische pesterijen en intimidatie.

In het begin van de jaren zeventig staan de Sovjets een Joodse emigratiegolf toe, waarvan ruim 100.000 mensen gebruik kunnen maken,

maar dan sluit men de poorten... tot Gorbatsjov ze in 1989 weer openzet.

Tussen oktober 1989 en december 1991 arriveren 330.000 Sovjet-Joden in Israël en nog eens 120.000 anderen in de VS.

1971 : In een brief aan de Vaticaanse krant L’Osservatore Romano hekelt de Amerikaans-katholieke theoloog en invloedrijke christen-zionist John Oesterreicher zowel de anti-Israëliëse opvattingen van de krant als de houding van de katholieke kerk:

“Terwijl christenen en moslims in Israël onder het Jordaanse bestuur (1948-1967) vrijheid van godsdienst genoten, werd dat recht aan Joden ontnomen.

Ze mochten zelfs niet bidden bij de Westelijke (Klag-) Muur, ook al was de vrije toegang daartoe en tot andere plaatsen vastgelegd in de wapenstilstandsovereenkomst tussen Israël en Jordanië.

De behandeling van de Joden, alsook de beperkingen die worden opgelegd aan Israëliëse moslims en christenen, schenden de Overeenkomst,

maar niet één christelijke bisschop heeft daar zijn ongenoegen over geuit.

Waar was het christelijke protest tegen de verwoesting van alle synagoges in Jeruzalem onder het Jordaanse bewind?

Waar was de veroordeling van het gebruik van Joodse grafstenen bij het aanleggen van voetpaden in het kamp van het Arabische Legioen?”

1973 Jom Kippur oorlog, <http://www.cjo.nl/archief/archief-2006-08/oud-minister-vredeling-overleden-cjo-roemt-zijn-onconventioneel-leiderschap.html>

1974 : Een groep Nederlandse oud-verzetsstrijders en christenzionisten richt het Israël Comité Nederland op.

1975 : De Algemene Vergadering van de VN neemt een resolutie aan, die zionisme gelijkstelt aan racisme.

Het Vaticaan publiceert ‘Richtlijnen en Suggesties voor de Verhouding met het Jodendom’.

Het is een afwijzing van de katholieke leer dat het jodendom rigide en liefdeloos is en een oproep aan katholieken om antisemitisme te bestrijden.

1975 : De Wereldraad van Kerken neemt in Nairobi een resolutie aan over Israël en het Midden-Oosten, die is verstoken van enige theologische referentie.

De Raad eist:

1. ‘Terugtrekking van Israël uit de gebieden, die in 1967 werden veroverd (inclusief Jeruzalem).
2. Het recht van alle staten, inclusief Israël en de Arabische Staten, om in vrede te leven binnen veilige en erkende grenzen, en
3. Het recht van het Palestijnse volk op zelfbeschikking’.

1980 : Dertien landen, waaronder Nederland, verhuizen hun ambassade van Jeruzalem naar Tel Aviv.

Uit protest tegen de diplomatieke evacuatie uit Jeruzalem wordt daar in september de Internationale Christelijke Ambassade gevestigd.

Het project wordt ondersteund door christenen uit tal van landen.

Woordvoerder en drijvende kracht van de ambassade was de Nederlandse christenzionist ds. Jan Willem van der Hoeven.

1981 : De Nederlandse zakenman en christen-zionist Karel van Oordt richt Christenen voor Israël op, dat uiteindelijk uitgroeit tot de grootste christen-zionistische organisatie in Europa (ruim 70.000 begunstigers in 1999).

1983 : De Wereldraad van Kerken zegt in een resolutie over Israël en het Midden-Oosten:

“Historische en bepaalde theologische interpretaties hebben christenen vaak in de war gebracht bij het evalueren van de religieuze en politieke ontwikkelingen in het Midden-Oosten” (hiermee doelt de raad op het bij veel christenen levende geloof, dat de terugkeer van de Joden naar het Land van Israël voorafgaat aan de wederkomst van Christus).

Voor het overige is de Resolutie van de Raad zeer anti-Israëliisch en pro- Arabisch.

1985 : Het Vaticaan publiceert 'De gezamenlijke band- Christenen en Joden' (Notities voor prediken en onderwijzen), waarin positieve aandacht wordt gevraagd voor de relatie met het Jodendom.

Het is het eerste officiële Vaticaanse document, waarin de Staat Israël en de Holocaust worden genoemd.

Paus Johannes Paulus II bezoekt Nederland, maar hij ontmoet geen Joodse leiders, omdat hij hun eis weigert in te willigen publiekelijk de staat Israël te erkennen en toe te geven, dat de kerk en het Vaticaan een kwalijke rol hebben gespeeld bij de jodenvervolging (waarbij o.a. wordt gedoeld op de weigering van paus Pius de Twaalfde om de nazi-gruwelen te veroordelen).

1986 : Paus Johannes Paulus II brengt een officieel bezoek aan de Grote Synagoge in Rome.

1989 : In het Vaticaanse document 'De Kerk en racisme' wordt antisemitisme veroordeeld als de meest tragische vorm, die de 'racistische ideologie' in onze eeuw heeft gekregen.

Antizionisme dient volgens de verklaring 'vaak als een dekmantel voor antisemitisme, waarmee het zich voedt en waarop het steunt'.

Desondanks blijft de politieke houding van het Vaticaan vis-à-vis Israël echter in belangrijke mate negatief.

Zo wordt het standpunt gehandhaafd dat Jeruzalem moet worden geïnternationaliseerd en steunt het Vaticaan in woord en daad de Palestijnse zaak.

Na Joodse protesten tegen de vestiging van een klooster in Auschwitz doet de Poolse kardinaal Glemp een serie antisemitische uitspraken.

Het Vaticaan veroordeelt hem en roept op het klooster te verplaatsen.

1991 : De Algemene Vergadering van de VN herroept resolutie 3379 (zionisme = racisme) uit 1975.

1992 : Christenen voor Israël begint een grootschalige en succesvolle actie voor de bouw van een opvangcentrum voor nieuwe immigranten in Jeruzalem ('het Hollanddorp').

1993 : In het Oslo-akkoord komen Israël en de P.L.O. overeen, dat de Palestijnse Arabieren gedurende vijf jaar autonomie krijgen.

Over een daarop aansluitende definitieve regeling moeten partijen voor eind mei 1999 overeenstemming bereiken.

Op 31 december ondertekenen vertegenwoordigers van Israël en het Vaticaan de Basisovereenkomst, waarin wederzijdse erkenning en normalisatie van betrekkingen wordt overeengekomen.

De overeenkomst beslaat niet alleen de politieke relaties tussen Israël en de Heilige Stoel, maar ook die tussen het Joodse volk en de katholieke kerk.

De talloze in de loop der eeuwen door de kerk van de Joden geroofde eigendommen (waaronder kunstvoorwerpen, judaïca en synagogen) en de door de sinds de 4^e eeuw door het Vaticaan geheerde tempelschatten, worden echter niet aan de Joden geretourneerd.

1994 : Het Vaticaan en Israël gaan volledige diplomatieke betrekkingen aan.

1995 : In Hebron wordt een Christian Peacemaker Team (CPT) gevestigd.

De CPT's zijn een initiatief van de Mennonitische kerk en de Kerk der Broeders in de VS (beide kerken zijn geworteld in de vervangingstheologie).

De CPT-vrijwilligers in Hebron ontpopten zich door de jaren heen als goed gemotiveerde en uitgeruste bondgenoten van de PLO en Arabische reischoppers, die in de grenszone tussen de Arabische en de Joodse wijk opereren.

Daarnaast voert het CPT in Hebron een keiharde propagandaoorlog tegen de kleine Joodse gemeenschap in de stad en tegen het Israëlische veiligheids- en ruimtelijke ordeningsbeleid.

1996 : Christenen voor Israël sticht een afdeling in de VS.

Daarna volgen afdelingen in Canada en Duitsland.

De Frans-katholieke theoloog Henri Grous (Abbé Pierre) betuigt openlijk steun aan zijn voor de rechter gedaagde vriend, de beruchte Franse antisemiet en Holocaust-ontkenner Roger Garaudy.

1997 : Christenen voor Israël start met 'Breng de Joden thuis' een project ter gelegenheid van Israël-50.

De organisatie wil 50.000 Oekraïense Joden naar Israël helpen emigreren via Good News Travel.

Het project, waaronder ook voorlichting wordt gegeven aan potentiële Joodse emigranten, loopt tot eind 1999.

1998 : Israël bestaat 50 jaar.